

Rapportage van het Dyslexieconvenant 2025

Van Maddy Lafforest
Datum 31 maart 2026
Status Definitief, geanonimiseerde versie

Inhoudsopgave

1 Voortgang Poortwachtersfunctie: data-analyse	3
1.1 Het aantal aanmeldingen: een overzicht.....	3
1.2 Het aantal aanmeldingen: een overzicht van de adviezen	6
1.3 De keuze voor zorgaanbieders.....	9
1.4 Verwijzingspercentages	10
1.5 Data vanuit de gemeente	12
1.6 Opvallende scholen.....	15
1.7 Laag- tot niet verwijzende scholen	18
1.8 Aantal aanmeldingen per leeftijd.....	19
2 Gebruikersanalyse en Bouw!.....	19
2.1 Stand van zaken eind 2025.....	19
2.2 Opvallende scholen Poortwachter	20
2.3 Conclusies en acties	21
3 Ontwikkelingen en voortgang doelstellingen Poortwachtersfunctie	22
3.1 Stand van zaken eind 2024 per doelstelling Poortwachtersfunctie met aanbevelingen.....	23
3.2 Samenvatting en conclusies	24
3.3 Vervolgacties en verbeterpunten	25
Bijlagen	27
1 Kwaliteitskaart ondersteuning SWV-Route Ernstige Dyslexie.....	27
2 Analyse van de opvallende scholen	30
3 Kwaliteitskaart ON3 Risicolezers; inzetten Bouw! en gebruik van de Tool Dyslexie van SWV de Eem.....	36

Inleiding

Dit rapport geeft een overzicht van de voortgang van de Poortwachtersfunctie dyslexie. Sinds drie april 2018 is deze functie in de regio gestart met financiering door de betrokken gemeenten. Elk jaar worden data-analyses uitgevoerd om te beoordelen of de huidige werkwijze leidt tot een meer (kosten)effectieve en efficiënte aanpak van dyslexiezorg. Om goede conclusies te trekken en langetermijneffecten te meten, is het belangrijk om:

- 1) de recente cijfers uit dit rapport te vergelijken met eerdere analyses, en
- 2) de cijfers te koppelen aan het aantal leerlingen dat na onderzoek via de zorgaanbieder de diagnose Ernstige Dyslexie (ED) krijgt.

Naast inhoudelijke conclusies op basis van de data-analyse gaat deze rapportage in op de ontwikkeling van de Poortwachtersfunctie volgens de doelstellingen uit het 'Projectplan van de Poortwachtersfunctie' (2017). Tot slot worden de vervolgstappen en verbeterpunten opgesomd.

Let op! Het gaat hierbij om een geanonimiseerde versie. De namen van de scholen zijn vervangen en/of afgeschermd.

In de analyse over het jaar 2025 zien we de volgende opvallendheden:

- Totaal aantal aanmeldingen in de regio blijft stabiel
- Meerdere gemeentes sluiten goed aan bij de gestelde doelstellingen
- Tool Dyslexie is merkbaar verbeterd
- De Samenwerking binnen de keten is versterkt

- Grotere gemeenten blijven achter op de streefwaarde van aanmeldkwaliteit
- Afwijzingen blijven voornamelijk komen door onvoldoende onderbouwing
- Aantal 'oranje' scholen in het gebruik van Bouw! neemt toe
- Verwijzingspercentage blijft boven de NKD-norm

1 Voortgang Poortwachtersfunctie: data-analyse

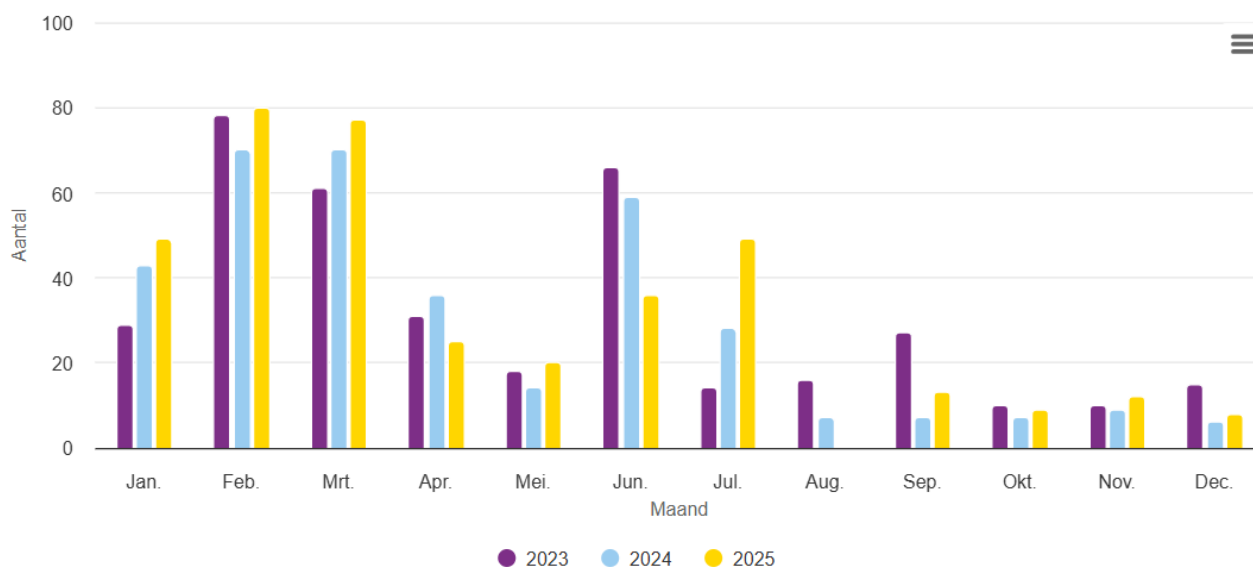
In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de voortgang van de inzet van de Poortwachtersfunctie beschreven. In deze jaarlijkse rapportage worden de data van 2023 en 2024 naast de data van 2025 geplaatst.

1.1 Het aantal aanmeldingen: een overzicht

De doorlooptijd van de Poortwachter is maximaal tien werkdagen. De doorlooptijd start als de aanmelding compleet is aangeleverd bij de Poortwachter. Dit jaar is het goed gelukt om binnen dit streven te blijven. Er zijn wat aanscherpingen geweest op de route. Indien er meer informatie nodig was van school of ouders, hebben de Poortwachters de aanmeldingen teruggezet naar de scholen. Dit maakt dat de doorlooptijd technisch past binnen de richtlijnen van de school, echter kunnen scholen wel voelen dat het proces wat langer duurt.

Totaal aantal aanmeldingen per jaar:

Aantal aanmeldingen per maand | filter Gebiedsindeling Poortwachter

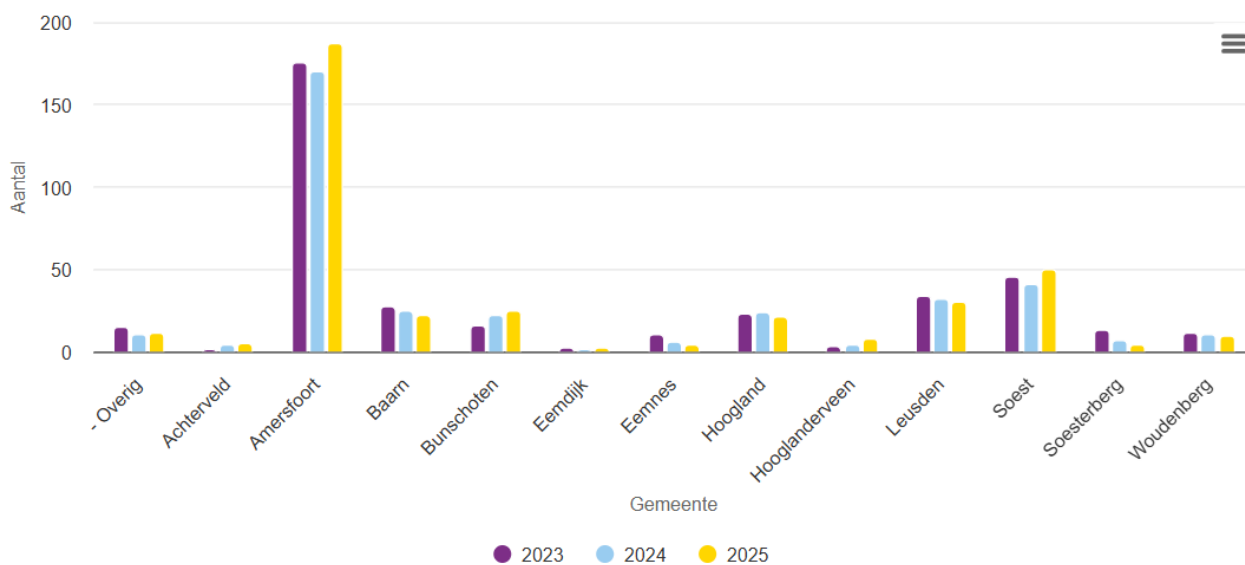
Het totaal aantal aanmeldingen blijft redelijk stabiel:

- 2023: 375
- 2024: 363 (-3%)
- 2025: 378 (+4%)

Hoofdmeetmomenten (januari en juni/juli) zijn duidelijk zichtbaar.

Andere maanden (vooral Q4) blijven laag, wat op zich positief is: geen ongewenste pieken buiten de hoofdmeetmomenten.

Aantal aanmeldingen per gemeente | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Gemeente	2023	2024	2025
Achterveld	0	4	5
Amersfoort	181	174	187
Baarn	27	25	22
Bunschoten	16	22	25
Eemdijk	2	0	2
Eemnes	10	6	4
Hoogland	23	24	21
Hooglanderveen	3	4	8
Leusden	34	32	30
Soest	45	41	50
Soesterberg	14	7	4
Woudenberg	11	10	9
Overig	15	10	11

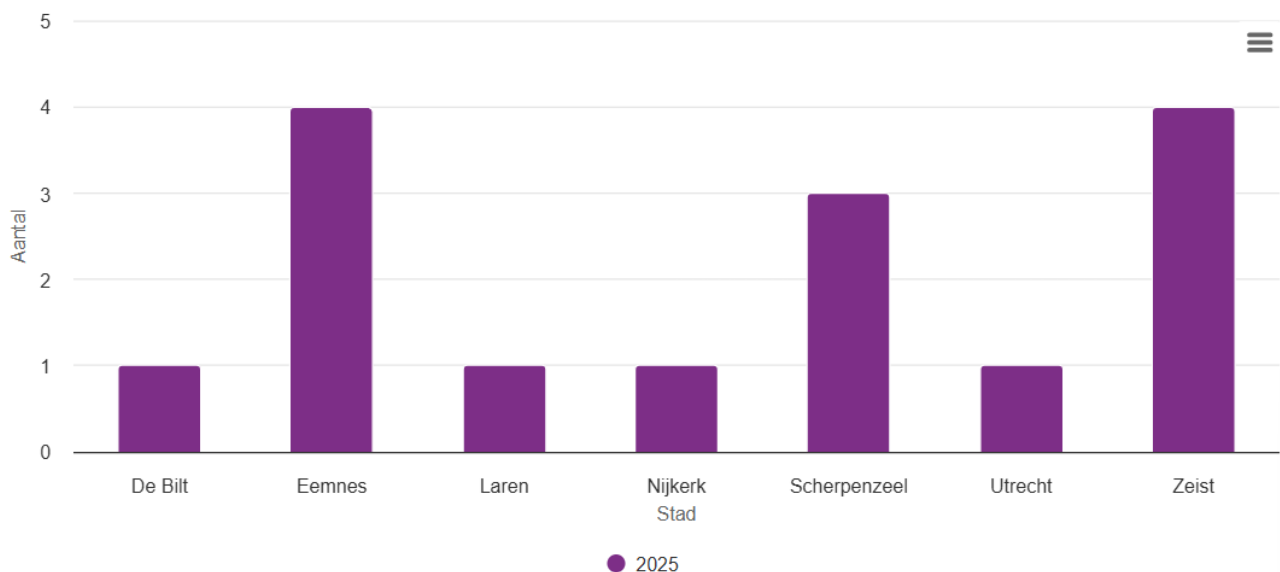
Gemeenten die positief opvallen (daling of stabiel)	Gemeenten die aandacht vragen (groei)
<ul style="list-style-type: none"> Baarn: 27 → 25 → 22 ✓ Daling. Aanbeveling: vasthouden. Soesterberg: 14 → 7 → 4 ✓ Sterke daling. Aanbeveling: behouden en richten op stabiliseren. Notitie: Soest & Soesterberg 	<ul style="list-style-type: none"> Amersfoort: 181 → 174 → 187 ✗ Grootste volume én groei in 2025. Aanbeveling: inzicht geven, focus op clustering in jan/juni. Blijven monitoren of groei niet buiten hoofdmeetmomenten plaatsvindt.

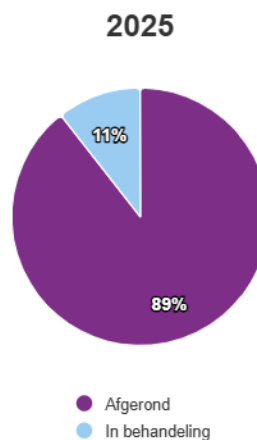
<p>vormen samen 1 gemeente, opgeteld laten zij een stabiel beeld zien.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eemnes: 10 → 6 → 4 ✓ Daling. <u>Aanbeveling:</u> idem als Soesterberg. • Hoogland: 23 → 24 → 21 ✓ Licht dalend, prima. <u>Aanbeveling:</u> geen actie nodig. • Leusden: 34 → 32 → 30 ✓ Stabiel met lichte daling. <u>Aanbeveling:</u> behouden. • Overig: 15 → 10 → 11 ✓ Stabiel laag. <u>Aanbeveling:</u> geen actie. • Achterveld: 0 → 4 → 5 ✓ Stabiel laag. <u>Aanbeveling:</u> geen actie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Soest: 45 → 41 → 50 ✗ Groei in 2025. <u>Aanbeveling:</u> idem als Amersfoort: borg clustering, biedt inzicht. • Bunschoten: 16 → 22 → 25 ✗ Gestage groei. <u>Aanbeveling:</u> Timing; stuur naar hoofdmeetmomenten. • Hooglanderveen: 3 → 4 → 8 ✗ Verdubbeling in 2025. <u>Aanbeveling:</u> borg dat deze instroom in januari/juni zit.
--	--

Het aantal aanmeldingen in de regio blijft stabiel. Gemeenten met daling of stabiliteit voldoen aan de doelstelling. In gemeenten met groei (Amersfoort, Soest, Bunschoten, Hooglanderveen) is extra controle nodig om te zorgen dat instroom op de hoofdmeetmomenten plaatsvindt. Hooglanderveen is onderdeel van Amersfoort, heeft een school die met 15% een hoog verwijzingspercentage laat zien en wordt verder meegenomen in onze aanpak voor veel verwijzende scholen.

Het kopje 'overig' bij het aantal aanmeldingen per gemeente zijn de aanmeldingen die aangeleverd zijn door scholen waarvan leerlingen niet in ons Samenwerkingsverband (SWV) woonachtig zijn. In het convenant zijn afspraken gemaakt dat de gehele zorgregio (SWV+ Eemnes) gebruik mag maken van onze Poortwachtersfunctie.

Aantal aanmeldingen naar standplaats van school | filter Gebiedsindeling Poortwachter

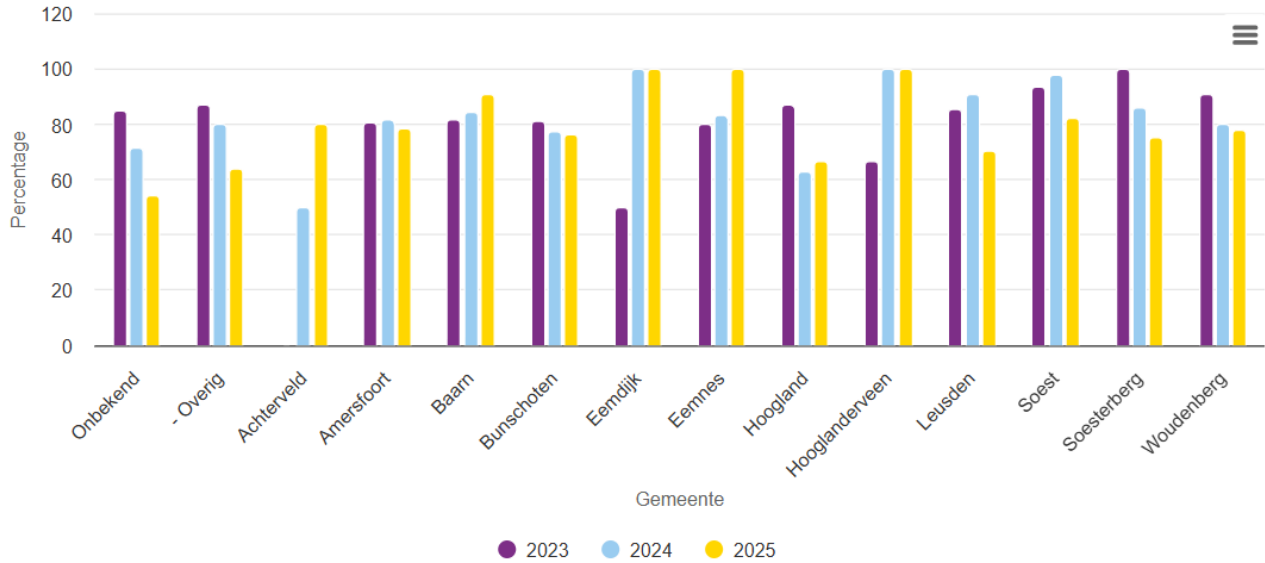
Op het moment van schrijven van deze rapportage zijn nog niet alle aanmeldingen afgerond. Hier is nog aanvullende informatie nodig is. (40 aanmeldingen op 05-01-26), dit maakt dat de cijfers na het schrijven van deze analyse nog licht kunnen wijzigen.

1.2 Het aantal aanmeldingen: een overzicht van de adviezen

In dit hoofdstuk belichten we het aantal aanmeldingen per gemeente en het percentage daarvan dat is goedgekeurd. We hanteren als norm een streefpercentage van 80% goedgekeurde aanmeldingen per gemeente, met een minimale ondergrens van 50%. Om onze verwijzingspercentages helder te interpreteren, sturen we actief op aanmeldingen die voldoen aan de duidelijke richtlijnen van het NKD. De afgelopen jaren hebben we scholen hierop intensief geïnformeerd en begeleid. Ons doel is om zowel voor ouders als scholen een transparante route neer te zetten waarbij alle aanmeldingen zorgvuldig worden beoordeeld. Dossiers die niet binnen de gestelde criteria vallen, zorgen voor vertraging in het proces en willen we zo veel mogelijk voorkomen.

Gemeenten die tussen de 50% en 80% scoren, bieden we extra ondersteuning. We helpen hen om de criteria voor aanmelding en de bijbehorende stappen beter op orde te krijgen. De ondersteuningsspecialist van die gemeente krijgt hiervoor gerichte informatie en inzichten mee, zodat zij dit kan gebruiken in de gesprekken met scholen.

Percentage goedgekeurde dossier per gemeente

Gemeenten \geq 80% (halen streefdoel)	Gemeenten \geq 50% maar $<$ 80% (halen ondergrens, niet streefdoel)	Gemeenten $<$ 50% (halen ondergrens niet)
<ul style="list-style-type: none"> Achterveld (80%) Baarn (90%) Eemdijk (100%) Eemnes (100%) Hooglanderveen (100%) Soest (82%) <p>Opmerking: Bij Eemdijk, Eemnes, Hooglanderveen en Achterveld gaat het om zeer kleine aantallen. Eén niet-goedgekeurd dossier zou het percentage fors verlagen. Interpretatie met voorzichtigheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Amersfoort (78%) Bunschoten (76%) Leusden (70%) Soesterberg (75%) Woudenberg (77,8%) Hoogland (66,7%) 	<ul style="list-style-type: none"> Geen enkele gemeente in 2025 zit onder 50%. Alle gemeenten voldoen aan de minimale norm.

Aanbevelingen

- Focus op grote gemeenten net onder streefdoel**
 - Amersfoort en Bunschoten: analyseer waarom dossiers niet voldoen (criteria, documentatie, timing).
- Verbetering bij middenmoot**
 - Hoogland en Leusden: extra aandacht voor naleving van criteria en juiste route.

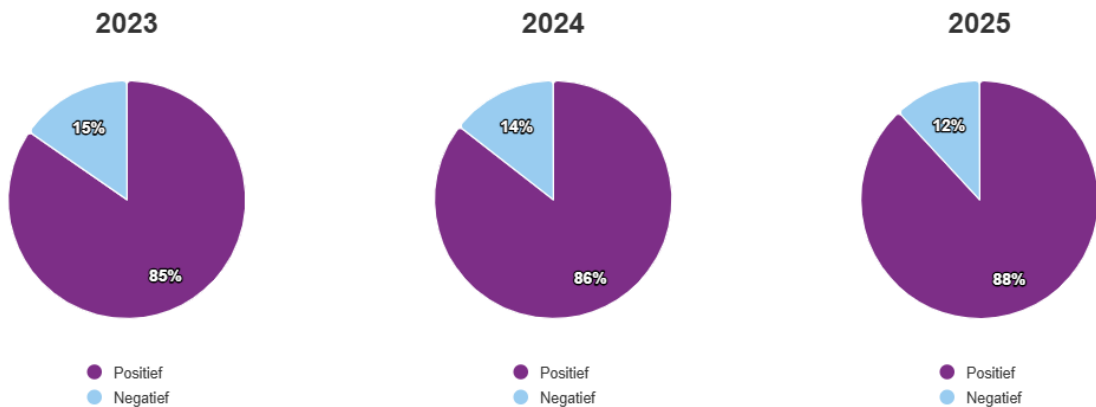
3. Kleine gemeenten met 100%

- Houd in gedachten dat één afwijking grote impact heeft. Blijf proces bewaken, maar geen zware interventie nodig.

4. Algemeen

- Blijf scholen ondersteunen bij het correct toepassen van Poortwachter criteria:
 - Achterstand in lezen aantoonbaar
 - Hardnekkigheid ondanks juiste ondersteuning
 - Leesproblemen staan op de voorgrond

Status van de afgeronde dossiers | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Het percentage goedgekeurde aanmeldingen is nog wat verder gestegen. Dit is een positieve trend! Wij blijven zicht houden op de gemeenten die deze trend niet lijken te volgen, zodat we ons streefdoel van 80% voor steeds meer gemeenten behalen.

Status afgewezen dossiers | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Het probleem verschuift naar kwaliteit van bewijs:

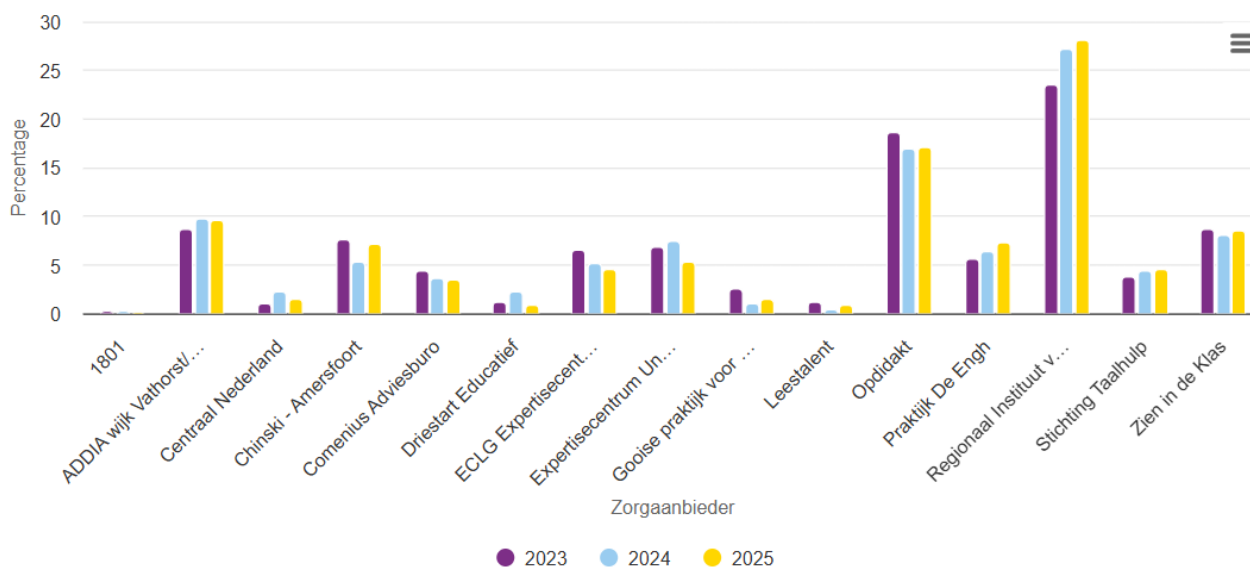
- Achterstand en hardnekkigheid zijn de twee grootste struikelblokken.

Het valt op dat het aantal afwijzingen door onvoldoende aangetoonde achterstand en onvoldoende hardnekkigheid verder toeneemt. Samen zijn deze twee redenen in 2025 goed voor 97% van alle afwijzingen. Andere afwijzingsredenen komen bijna niet meer voor, wat juist een positief signaal is: scholen weten de criteria steeds beter te hanteren.

Soms kiest een school er bewust voor om tóch aan te melden, ook wanneer nog niet aan alle criteria wordt voldaan. Dit gebeurt na overleg met de Poortwachter en valt onder beredeneerd afwijken. In zulke gevallen is vooraf vaak al duidelijk dat het dossier waarschijnlijk niet goedgekeurd wordt, maar de aanmelding helpt wél om samen met school en ouders het hele dossier grondig te bekijken. Het geeft ruimte om mee te denken, gericht advies te geven en te zorgen dat het vervolgtraject beter aansluit.

1.3 De keuze voor zorgaanbieders

De keuze voor zorgaanbieders weergegeven in percentages | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Het RID blijft ook dit jaar de meest gekozen aanbieder, met in 2025 zelfs een lichte stijging. Opdidakt blijft één van de grotere aanbieders, maar laat een dalende lijn zien ten opzichte van 2023. Hetzelfde geldt voor het ECLG. Stichting Taalhelp valt juist op door een duidelijke stijging. Expertisecentrum Uniek laat een gestage daling zien en krijgt nu minder aanmeldingen binnen.

Verder zijn er weinig grote verschuivingen: kleinere aanbieders blijven stabiel laag in het aantal aanmeldingen.

We verwachten dat aanbieders later in het jaar meer aanmeldingen én pieken zullen krijgen door de aangescherpte tijdvakken voor aanmelding. De Poortwachter ziet vaker dat kleinere aanbieders

aanmeldingen weigeren — mogelijk vanwege beperkte ruimte. Toch is het totale aantal weigeringen laag, omdat ouders vrijwel altijd een tweede keuze invullen. Het is zeldzaam dat beide voorkeursaanbieders een aanmelding niet accepteren. Als dat wél gebeurt, neemt de Poortwachter contact op met ouders, wordt samen opnieuw gekozen en wordt de aanbieder in de tool aangepast.

1.4 Verwijzingspercentages

In onze regio sluiten we aan bij de landelijke richtlijn van het NKD, dat uitgaat van een verwijzingspercentage van ongeveer 7%. Dat percentage volgt uit de toelidingspraktijk: wanneer een school bij meerdere hoofdmetingen steeds de zwakste 10% selecteert, kom je automatisch rond deze 7% uit. Het NKD werkt nog steeds met deze landelijke cijfers uit 2017, omdat er (nog) geen actuele landelijke dataset beschikbaar is. We gebruiken deze norm als referentiepunt om onze eigen verwijzingscijfers te duiden en te volgen.

Kalenderjaar	2023	2024	2025
Percentage aanmeldingen binnen de regio (1)	12.2%	11,2%	11,4%
Percentage leerlingen verwijzing dyslexie onderzoek (2)	9.2%	8,7%	8,9%
Aantal leerlingen met diagnose ED	* 842 leerlingen	* 883 leerlingen	* 826 leerlingen
Percentage leerlingen dat doorstroomt naar behandeling	* 80%	* 84%	* 83%

(1) alle leerlingen in de regio delen door acht leerjaren en het aantal aanmeldingen daartegen afzetten in percentage = $2.6513 \text{ ll.} : 8 = 3314$, 378 aanmeldingen op 3.314 ll. is 11,4 %.

(2) alle leerlingen in de regio delen door acht leerjaren en het aantal aanmeldingen daartegen afzetten in percentage = $2.6513 \text{ ll.} : 8 = 3314$, 296 positieve adviezen op 3.314 ll. is 8,9 %.

* De gemeente Amersfoort heeft via het dashboard inzicht in de data na verwijzing door de Poortwachter. Sinds 2 jaar nemen we deze data mee in de jaarlijkse rapportage. Het juist kunnen vergelijken van deze data met de data van de Poortwachter vraagt om eenzelfde N-getal. Het lukt de interne Poortwachter nog niet om de data van de gemeente om te zetten in percentages die vergeleken kunnen worden met de percentages van de Tool dyslexie. Een werkgroep is actief om dit beter met elkaar te kunnen verbinden.

Als we de cijfers van de afgelopen drie kalenderjaren naast elkaar leggen, zien we een stabiel beeld, met hier en daar een opvallende beweging. Het percentage aanmeldingen binnen de regio blijft bijna gelijk:

12,2% in 2023

11,2% in 2024

11,4% in 2025

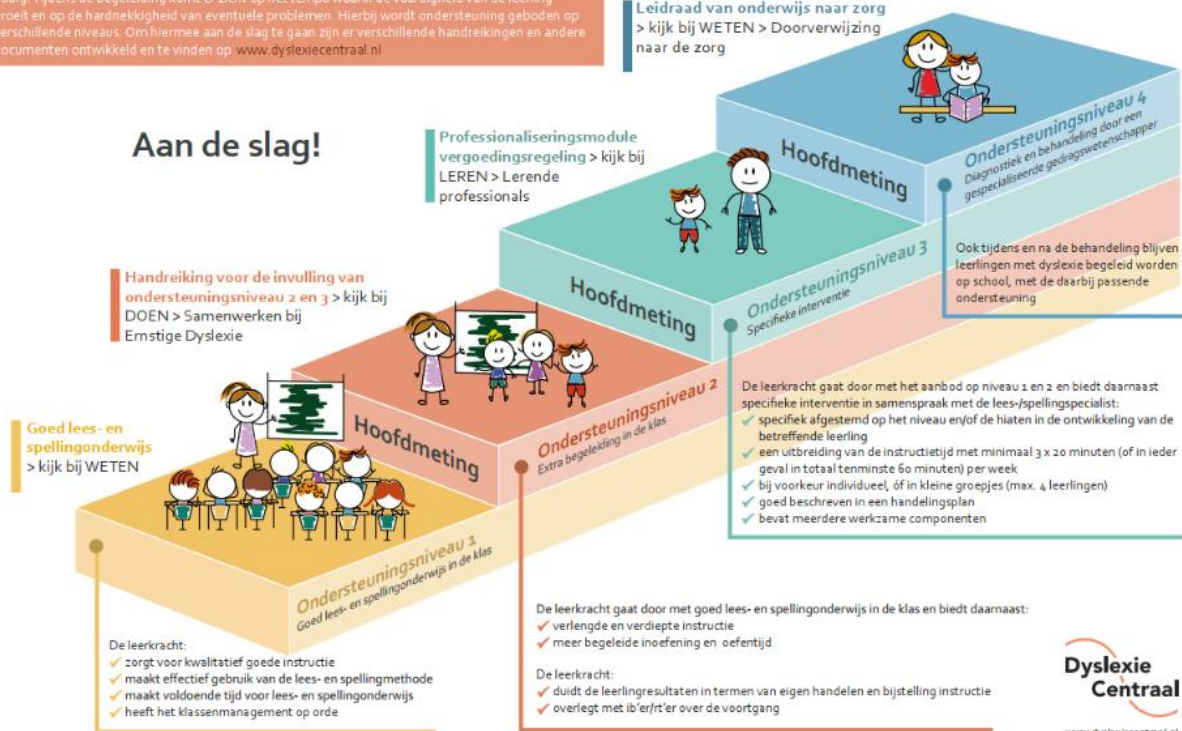
Dat zijn kleine verschillen, wat laat zien dat scholen vrij constant blijven in hoe vaak ze aanmelden. Er zijn geen grote uitschieters, wat duidt op een relatief stabiel aanmeldpatroon in onze regio.

Het verwijzingspercentage naar dyslexieonderzoek volgt dezelfde lijn. Dat daalt eerst van 9,2% in 2023 naar 8,7% in 2024, maar loopt in 2025 weer licht op naar 8,9%. De schommeling is klein, maar wel interessant. Ondanks deze lichte daling blijft het percentage wel boven de NKD-richtlijn van ongeveer 7%. Dat betekent dat we nog steeds meer verwijzen dan landelijk verwacht zou mogen worden. Dit kan iets zeggen over de druk op ondersteuningsniveau 2 en ondersteuningsniveau 3 (zie voor uitleg de afbeelding van Dyslexie Centraal hieronder), de mate waarin scholen goed onderbouwen, of simpelweg over verschillen in populatie. Het is in ieder geval een signaal om blijvend te volgen.

Ondersteuning bij lezen en spellen op school

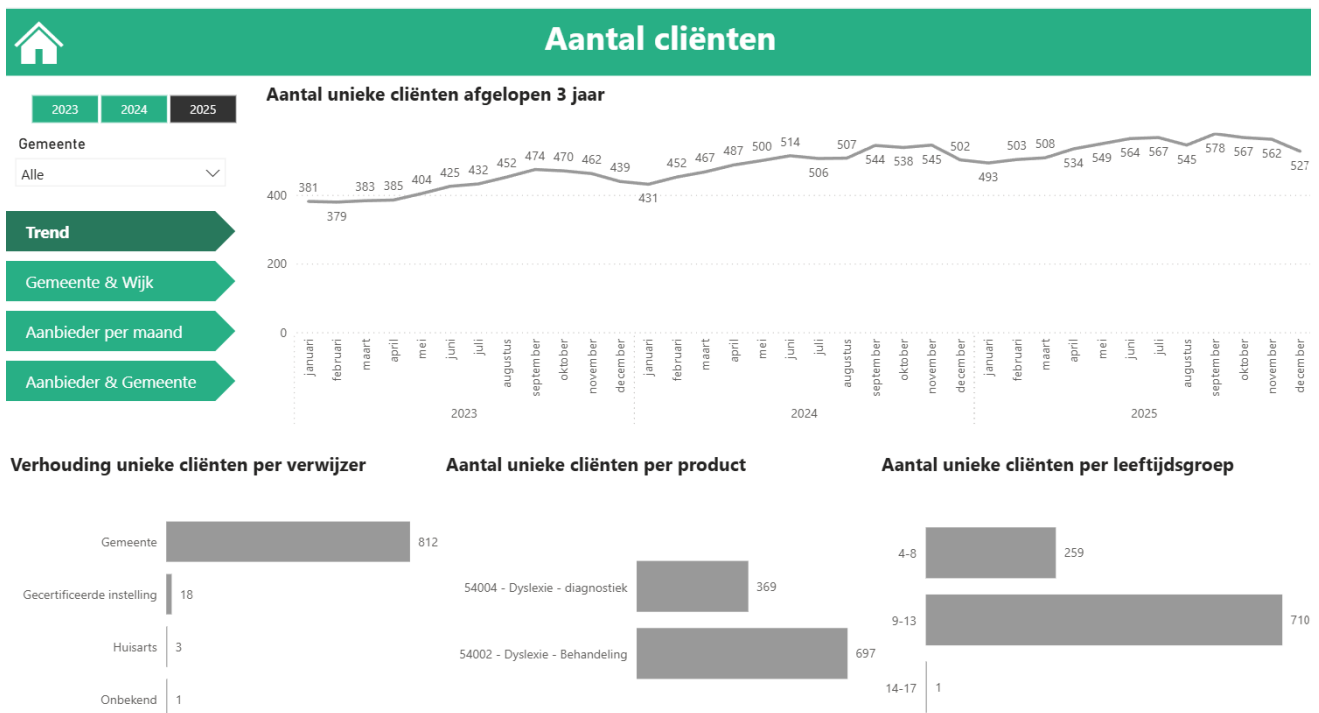
Bij leerlingen met lees- en spellingsproblemen is intensieve en passende begeleiding in het onderwijs nodig. Tijdens de begeleiding komt er zicht op het tempo waarin de vaardigheid van de leerling groeit en op de hardnekkigheid van eventuele problemen. Hierbij wordt ondersteuning geboden op verschillende niveaus. Om hiermee aan de slag te gaan zijn er verschillende handreikingen en andere documenten ontwikkeld en te vinden op www.dyslexiecentraal.nl

Leidraad van onderwijs naar zorg
> kijk bij WETEN > Doorverwijzing naar de zorg

1.5 Data vanuit de gemeente

De cijfers van de gemeenten geven inzicht in het aantal leerlingen dat elk jaar in de dyslexieketen instroomt, hoeveel er daadwerkelijk in behandeling zijn en hoe intensief en lang die trajecten duren. Door de gegevens van 2022 tot en met 2025 naast elkaar te leggen, wordt duidelijk hoe de instroom zich ontwikkelt, welke bijdrage de gemeenten leveren aan het totaal aantal cliënten en welke veranderingen er zijn in behandelduur en -intensiteit. Deze inzichten maken het mogelijk trends te signaleren, gericht in gesprek te gaan met gemeenten en te beoordelen of de geboden zorg aansluit bij de behoefte in de regio. We werken er actief aan om de gemeentelijke data goed te vergelijken met die van de Poortwachter. Sinds vorig jaar zetten we samen met de gemeente Amersfoort en de vertegenwoordiger van de regiogemeente hierin verdere stappen om meer overzicht te krijgen. Onderstaande grafieken zijn afkomstig van de gemeente Amersfoort.

Aantal unieke cliënten (diagnose en/of behandeling)

2022	686
2023	842
2024	883
2025	826

Aantal cliënten in behandeling

	2022	2023	2024	2025
Amersfoort	237	311	327	333
Soest	78	98	113	115
Leusden	47	60	65	85
Baarn	34	37	49	52
Bunschoten	27	28	35	49
Woudenberg	23	37	34	43
Eemnes	13	17	23	22
Totaal	459	588	646	699

Gemiddeld aantal uren per behandeling

	Uren	Minuten
2022	5,9	354
2023	6,01	360,6
2024	6,07	364,2
2025	5,54	332,4

Gemiddeld duur in dagen/maanden per behandeling

	#dagen	#maanden
2022	414,14	13,8
2023	397,1	13,2
2024	400,98	13,4
2025	457,0	15,2

De gegevens vanuit de gemeente laten een helder beeld zien van hoe de dyslexiezorg zich in onze regio ontwikkelt. Het aantal unieke cliënten stijgt eerst stevig van 686 in 2022 naar 842 in 2023 en 883 in 2024, maar daalt vervolgens in 2025 naar 826. De piek lijkt daarmee achter ons te liggen, al blijft de totale instroom hoog.

Het aantal leerlingen in behandeling groeit daarentegen juist elk jaar door: van 459 in 2022 naar 588 in 2023, 646 in 2024 en uiteindelijk 699 in 2025. Vooral Amersfoort blijft met afstand de grootste groep vormen (van 237 naar 333). Leusden en Bunschoten vallen op door een relatief flinke stijging (Leusden: 47 → 85, Bunschoten: 27 → 49). Kleine gemeenten zoals Eemnes en Woudenberg groeien mee, maar in rustiger tempo.

Bij de behandelintensiteit zien we een interessant patroon. Het gemiddeld aantal behandeluren per traject stijgt licht tussen 2022 en 2024 (van 5,9 naar 6,07 uur), maar daalt in 2025 ineens naar 5,54 uur. Tegelijkertijd loopt de gemiddelde behandelduur juist op: van ongeveer 13–13,5 maanden in eerdere jaren naar 15,2 maanden in 2025. Met andere woorden: behandelingen duren langer, maar bevatten minder uren. Dat kan betekenen dat zorgaanbieders meer spreiden, intensiteit terugschakelt of dat de druk op de keten oploopt door groei in het aantal cliënten

Betalingen

2022 2023 2024 2025

Gemiddelde duur in dagen en kosten per indicatie van afgelopen voorzieningen

Gemeente

Alle

Let op: Deze gemiddeldes worden alleen berekend voor indicaties die zijn afgelopen. Het jaar filter is op basis van de einddatum van de indicatie. Gemiddelde duur is van startdatum zorg tot einddatum zorg.

Betalingen

Maximale verplichting

Aanbieder & Gemeente

Gemiddeld per cliënt

Gemiddeld per indicatie

Product indicatie

Alles selecteren

54002 - Dyslexie - Behandeling

54004 - Dyslexie - diagnostiek

Leverancier	Aantal indicaties	Gemiddelde duur	Aantal indicaties met betaling	Gemiddelde kosten	Gemiddelde gedeclareerd volume (minuten)
Addia orthopedagogen & psychologenpraktijk	18	414,56	18	€ 3.691,27	311,67
CHINSKI GOOI EN VECHT	8	421,50	8	€ 4.394,11	361,38
COMENIUS ADVIESBUREAU	9	462,00	9	€ 3.439,03	341,56
DRIESTAR EDUCATIEF	9	525,33	9	€ 4.970,92	369,44
ECLG EXPERTISECENTRUM LEREN & GEDRAG	9	318,44	7	€ 4.024,46	1148,57
EXPERTISECENTRUM UNIEK	9	430,33	8	€ 4.470,84	301,88
GOOISE PRAKTIJK VOOR KIND EN JEUGD	6	456,50	6	€ 3.577,89	265,00
OPDIDAKT B.V.	79	607,29	76	€ 4.370,17	315,54
PRAKTIJK DE ENGH	6	364,17	6	€ 3.444,95	355,83
REGIONAAL INSTITUUT VOOR DYSLEXIE - RID	111	383,58	111	€ 4.768,50	299,73
STICHTING LANDELIJKE PROTESTANTS-CHRISTELIJKE SCHOOLBEGELEIDINGSDIENST "CENTRAAL NEDERLAND"	1	180,00	1	€ 917,79	144,00
Stichting Taalhulp	5	431,40	4	€ 4.682,81	292,50
ZIEN IN DE KLAS B.V.	11	376,73	11	€ 4.128,29	305,45
Totaal	281	457,00	274	€ 4.415,54	332,14

In - en uitstroom

In - en uitstroom unieke cliënten Dyslexie over afgelopen 3 jaar

Instroom Dyslexie: Eerste maand waarop een cliënt een indicatie heeft binnen het perceel Dyslexie (ongeacht welk product).

Uitstroom Dyslexie: Laatste maand waarop een cliënt een indicatie heeft binnen het perceel Dyslexie (ongeacht welk product).

Gemeente

Alle

Dyslexie totaal

Per product

Per jaar per aanbieder

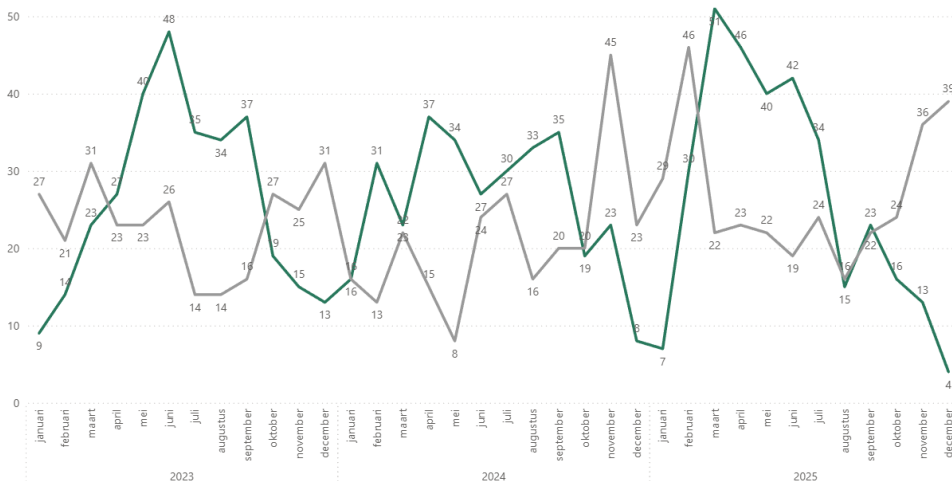
Gemeente & verwijzer

Doorstroom

Herindicaties

Reden uitstroom

● Instroom Dyslexie ● Uitstroom Dyslexie

Percentage behandelingen na verwijzing

2022	78%
2023	80%
2024	84%
2025	83%

Gemiddeld bedrag per cliënt

2022	€ 2.160
2023	€ 2.109
2024	€ 2.474
2025	€ 2.370

- Meer kinderen komen daadwerkelijk in behandeling, met een piek van 84% in 2024.
- Kosten per cliënt zijn de laatste jaren wat gestegen, wat past bij de langere behandelduur die we in 2025 zien.
- De combinatie van hoger kostenniveau, minder uren en langere looptijd is een trend om scherp te blijven volgen.

Het lukt ons op dit moment nog niet om de gemeentelijke cijfers goed te koppelen aan de data van de interne Poortwachter. Daardoor kunnen we nog geen volledig samenvattend beeld neerzetten en ook nog geen scherpe conclusies trekken.

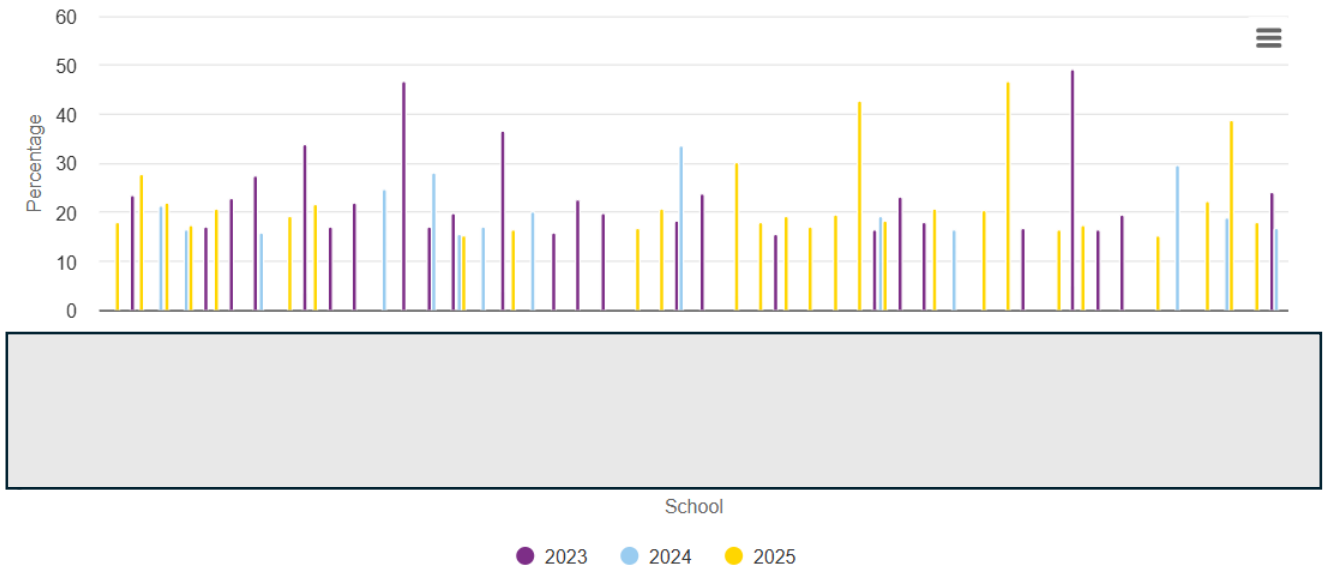
Wat wél belangrijk is: in 2025 hebben we een stevige basis gelegd voor de samenwerking tussen de gemeenten en de interne Poortwachter. We werken zichtbaar meer in dezelfde richting en hebben hetzelfde doel voor ogen. In 2026 willen we deze samenwerking verder verdiepen, zodat we onze analyses beter kunnen verbinden en tot een completer en gezamenlijk gedragen beeld komen.

1.6 Opvallende scholen

Ieder jaar houden we bij welke scholen een hoog verwijzingspercentage laten zien. Deze informatie wordt gedeeld met de leden en de ondersteuningsspecialisten van SWV de Eem. Wanneer een school twee jaar achter elkaar hoog verwijst, krijgt de betrokken ondersteuningsspecialist hiervan een seintje. Zij neemt dit vervolgens mee in de gesprekken met de school. Samen kijken ze naar mogelijke verklaringen, het leesaanbod en de ondersteuningsstructuur rond het kernvak lezen. Op basis daarvan bepalen ze of extra ondersteuning nodig is om het (preventieve) leesonderwijs verder te versterken.

Wanneer een school drie jaar op rij een hoog verwijzingspercentage laat zien, volgt er een gezamenlijk bezoek van de Poortwachter en de ondersteuningsspecialist. Met de school wordt dan onderzocht of er (waar passend) een plan opgesteld kan worden om het verwijzingspercentage terug te brengen. De Poortwachter en ondersteuningsspecialist ondersteunen de school hierbij. Voor deze werkwijze is een kwaliteitskaart ontwikkeld; deze staat in bijlage 1 van deze rapportage. Later in de rapportage volgt de koppeling tussen de data uit de Poortwachterstool en de inzet van Bouw!.

Reguliere scholen met een verwijzingspercentage boven de 15% | filter Gebiedsindeling Poortwachter

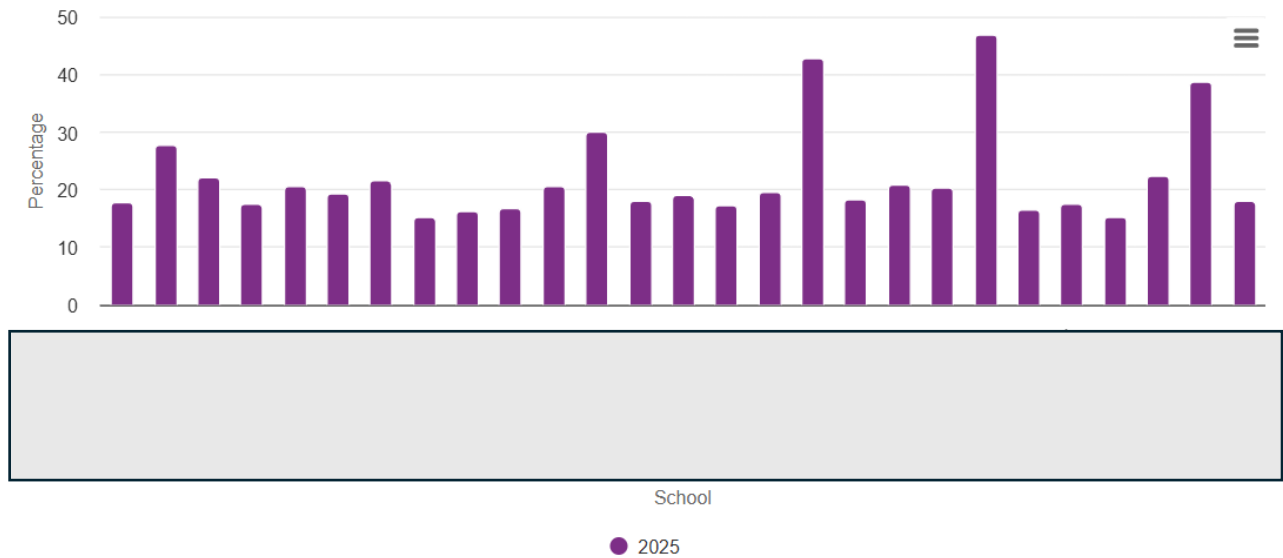

Dit jaar zien we opnieuw een opvallend hoog aantal veel verwijzende scholen. In 2023 waren dit er 26, in 2024 daalde dat ineens naar 14, maar in 2025 schiet het aantal weer omhoog naar 27. Dat is een duidelijke stijging ten opzichte van vorig jaar. Interessant is dat de dip in 2024 bijna een uitzondering lijkt: de vraag is of die daling iets zegt over het toenmalige beleid, of dat de stijging van 2025 juist het echte beeld laat zien. Dit vraagt om verdere duiding.

Hoewel de Poortwachter, de ondersteuningsspecialisten van het SWV en de contactpersonen van Lexima steeds strakker werken volgens de aangescherpte routes, blijkt dit nog niet voldoende om deze stijging te keren. Wel hebben scholen sinds dit schooljaar via de schoolrapportages veel beter zicht op de eigen dyslexiedata, en worden de Bouw!-gegevens jaarlijks gedeeld. Een logische vervolgstap is om ook kwaliteitsmedewerkers van de schoolbesturen structureel inzicht te geven in deze data, zodat we het gesprek meer op organisatieniveau kunnen voeren en beter kunnen samenwerken aan preventie.

Daarnaast valt in 2025 een aantal scholen op met ineens zeer hoge verwijzingspercentages. Deze scholen raken ruim boven de gebruikelijke grens, met percentages van 30% of hoger — feitelijk een verdubbeling van wat we normaal al als opvallend beschouwen. Het is daarom goed dat de ondersteuningsspecialisten deze scholen direct dit jaar meenemen in hun gesprekken, zodat er tijdig richting gegeven kan worden en preventieve ondersteuning kan worden ingezet.

Reguliere scholen met een verwijsperscentage boven de 15% | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Veel verwijzende scholen (Drie jaar opeenvolgend een verwijsperscentage van boven de 15%)

- School A
Aantal aanmeldingen: 2023= 6, 2024= 6, 2025 = 7. Alle aanmeldingen zijn beoordeeld als positief. De ondersteuningsroute is vorig jaar niet goed doorlopen, het jaar ervoor wel. Er is nogmaals actie nodig van de ondersteuningsspecialist en de Poortwachter, we scherpen de route verder aan.
- School B
Aantal aanmeldingen: 2023= 9, 2024= 11, 2025= 9, 1 aanmelding is nog in behandeling, de overige aanmeldingen zijn allemaal positief beoordeeld. De route van ondersteuning is doorlopen, er is meer inzicht gegeven en er zijn afspraken gemaakt. We zien dat dit nog onvoldoende verschil heeft gemaakt en scherpen de route verder aan.
- School C
Opnieuw een grillig patroon te zien in het verwijzingsgedrag. Na vorig jaar weer binnen de norm te vallen, zien we in 2025 een verdubbeling van het aantal aanmeldingen en valt de school opnieuw duidelijk op. Juist omdat het beeld zo wisselend is, nemen we de school dit jaar alsnog op in de ondersteuningsroute. Dit geeft ons de kans om tijdig mee te kijken, mogelijke oorzaken te bespreken en waar nodig preventief bij te sturen.

Voor scholen die meer dan drie jaar achter elkaar opvallen als veel verwijzende school, scherpen we vanaf juni 2026 de route verder aan. Dit geldt dit jaar voor School A en school B. De Poortwachters vragen voor deze scholen voortaan ook een overzicht van de leesresultaten van de hele klas op. Wanneer de niveauwaarde op groepsniveau onder de 2.5 ligt (dus onvoldoende), vormt dit een extra signaal voor het SWV om mee te nemen in de ondersteuning richting de school.

Deze aanscherping verandert niets voor het individuele kind — we willen voorkomen dat leerlingen hier nadeel van ondervinden. Maar het geeft ons wél waardevolle informatie om het leesonderwijs op schoolniveau te versterken en om schoolbesturen te voorzien van een duidelijker beeld van wat er speelt.

Om dit goed te kunnen uitvoeren is er een aanpassing van de Poortwachterstool nodig, zodat zichtbaar wordt voor welke scholen deze aangescherpte route geldt. De Poortwachter van Zij aan Zij neemt deze wijziging mee om op te reflecteren en waar nodig aan te scherpen.

Daarnaast zijn er scholen die nu twee jaar op rij een verwijzingspercentage van boven de 15% laten zien. Voor deze scholen is het patroon nog wisselend, maar ze worden nauwlettend gevolgd.

School C valt op door een grillig verwijzingsgedrag: na vorig jaar binnen de norm te vallen, is het aantal aanmeldingen in 2025 verdubbeld. Daarom wordt deze school dit jaar alsnog opgenomen in de ondersteuningsroute. Dit biedt de kans om tijdig mee te kijken, mogelijke oorzaken te bespreken en waar nodig preventief bij te sturen.

Om het gesprek op school goed te kunnen voeren, duikt de Poortwachter extra in eerdere aanmeldingen van deze scholen. Per school is een analyse beschikbaar met het aantal en percentage goedgekeurde aanmeldingen (zie bijlage 2). Deze analyse, samen met de informatie van Bouw!, ondersteunt de gesprekken en zorgt ervoor dat de adviezen nog beter aansluiten bij de situatie op school.

1.7 Laag- tot niet verwijzende scholen

Sinds 2024 houden we ook zicht op scholen die geen verwijzingen laten zien bij de Poortwachter. Hierbij houden we dezelfde route aan als bij de veel verwijzende scholen. Bij 2 jaar opeenvolgend geen verwijzingen, spreken we van een trend. Bij 3 jaar opeenvolgend, spreken we van een zorgelijke trend en zullen we een overleg plannen. In 2025 zullen we de route en ondersteuning voor deze scholen aanpassen. Dit wordt meegenomen in de kwaliteitskaarten en de analyses.

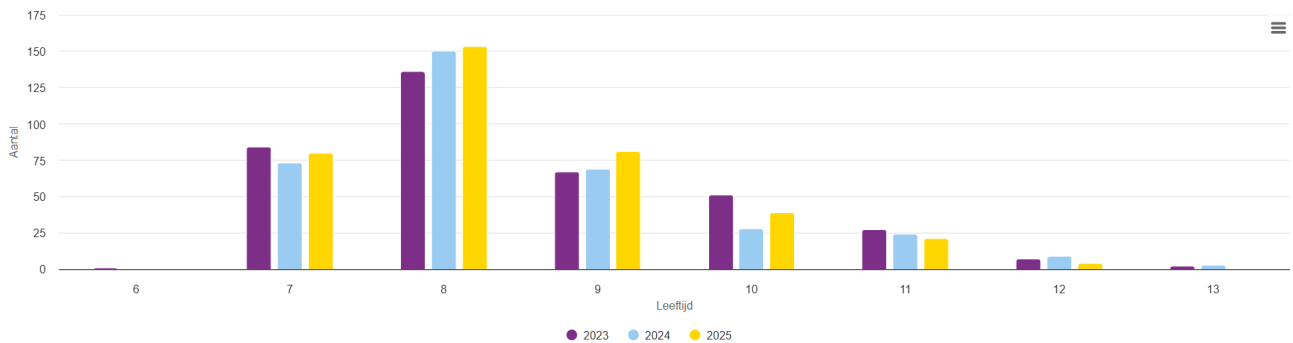
In 2025 gaat het om acht scholen binnen ons SWV. Twee scholen laten een trend zien waarbij er twee jaar opeenvolgend weinig/geen verwijzingen zijn gedaan naar de Poortwachter. Bij een aantal scholen in het overzicht kan er een verklaring gevonden worden door de specifieke populatie van kinderen die op deze scholen onderwijs volgen. Ernstige dyslexie kan alleen worden vastgesteld bij leerlingen met een IQ van 70 of hoger. Wanneer het IQ lager is, wordt de verstandelijke beperking gezien als eerste stoornis. Ook kan het zijn dat een andere belemmering een onderzoek of behandeling in de weg staat en hierdoor de route naar ED niet effectief zal zijn.

*Voor de scholen buiten ons SWV hebben we geen compleet overzicht van het aantal aanmeldingen, het betreft hier immers alleen de leerlingen die woonachtig zijn binnen onze zorgregio. Deze scholen hebben waarschijnlijk ook te maken met een andere zorgregio waar de aanmelding voor ED kan worden gedaan. Door dit overzicht toch op te nemen in deze analyse kunnen de betreffende SWV-en, besturen en/of scholen hier zelf nader naar kijken.

Vanaf 2026 gaan de niet/laag verwijzende scholen mee in de route van de opvallende scholen, zodat zij inzicht en ondersteuning krijgen vanuit zowel Lexima en het SWV. Het doel is uiteindelijk dat wij binnen de ketenaanpak de leerlingen bereiken die recht hebben op het vergoede traject van onderzoek en behandeling voor Ernstige Dyslexie.

1.8 Aantal aanmeldingen per leeftijd

Aantal aanmeldingen per leeftijd | filter Gebiedsindeling Poortwachter

Als scholen het protocol juist volgen dan zou je de meeste leerlingen rondom 8 jaar voor aanmelding ED bij de Poortwachter moeten zien. Wij zien in onze regio dat dit zo is.

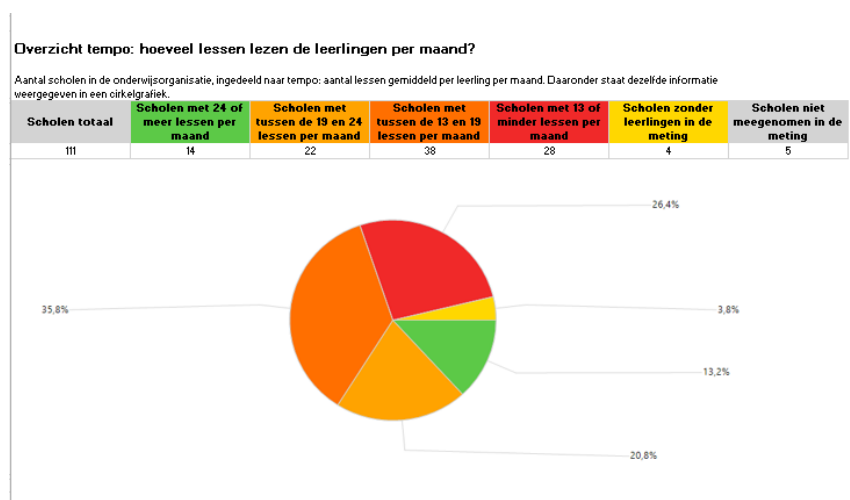
2 Gebruikersanalyse en Bouw!

Bouw! is een preventief leesprogramma ontwikkeld door de Universiteit van Amsterdam, bedoeld om risicoleerlingen in groep 2 t/m 4 extra te ondersteunen bij het leren lezen. Het combineert computeropdrachten met begeleiding door een tutor, waardoor leerlingen individuele ondersteuning krijgen zonder dat dit volledig op de leerkracht leunt. Het programma volgt de belangrijkste fases van het leren lezen en houdt automatisch bij wat een leerling oefent en hoe de toets resultaten zich ontwikkelen. Hierdoor krijgen scholen een goed beeld van de ontwikkeling en eventuele hardnekkigheid.

Sinds de start in 2017 werken de meeste scholen in onze regio met Bouw!. Gemiddeld doen 1357 leerlingen van 111 scholen mee.

2.1 Stand van zaken eind 2025

Onderstaande percentages zijn gebaseerd op de gebruikersdata van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025. We zijn hierbij uitgegaan van 111 scholen/locaties. De percentages worden vergeleken met vorig kalenderjaar.

Percentage scholen die goed werken met Bouw! (24 lessen of hoger per maand)

2024	2025
15%	13%

Percentage scholen die redelijk werken met Bouw! 13 t/m 23 lessen per maand

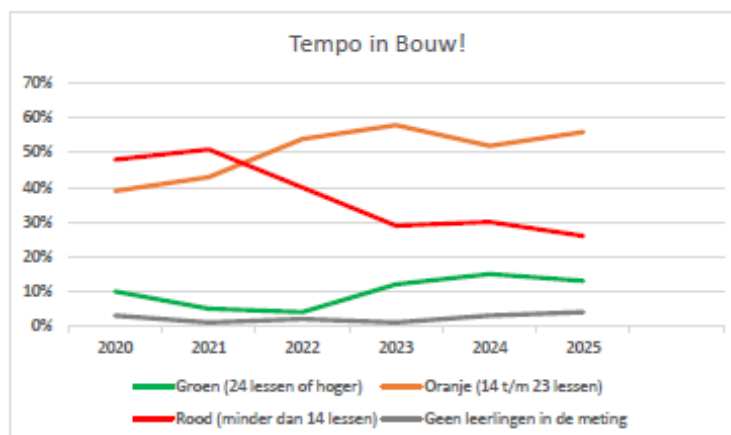
2024	2025
52%	56%

Scholen die weinig werken met Bouw! Minder dan 13 lessen per maand

2024	2025
30%	26%

Scholen die niet werken met Bouw!

2024	2025
3%	4%

In 2025 werkten 102 van de 111 scholen met Bouw! — dat is 92%.

Vergeleken met 2024 zien we dat het aantal scholen dat 24 lessen of meer per maand maakt licht daalt (van 15% naar 13%). Tegelijkertijd daalt ook het aantal scholen dat minder dan 13 lessen per maand maakt (van 30% naar 26%).

Het percentage 'oranje' scholen stijgt in 2025, afkomstig uit zowel de groene als de rode groep. Wel zien we dat het aandeel scholen dat niet meer met Bouw! werkt, opnieuw iets toeneemt: van 3% naar 4%. Kort gezegd: er blijft een grote groep scholen actief met Bouw!, maar binnen die groep schuift er wat in de intensiteit. Het middengebied groeit, het aantal scholen dat afhaakt neemt licht toe en er blijft winst te behalen in het vasthouden van consistent gebruik.

2.2 Opvallende scholen Poortwachter

Ieder jaar worden scholen met een hoog verwijzingspercentage door de Poortwachters geregistreerd (zie hoofdstuk 1.5 Opvallende scholen). Er is een uniforme aanpak en werkwijze vastgesteld door Lexima en de Poortwachter. Deze zijn te vinden in de kwaliteitskaarten (bijlagen 1 en 3). In dit hoofdstuk bekijken wij de data van de Poortwachter met de data van Bouw!.

Drie jaar opeenvolgend boven de 15%

School A	<p>Het verwijzingspercentage bij de Poortwachter ligt op 18%. Er zijn 9 aanmeldingen gedaan en alle dossiers zijn positief beoordeeld.</p> <p>De school laat dit jaar in het gebruik van Bouw! een duidelijke verbetering zien. De school scoort oranje, met gemiddeld 18 lessen per maand en een gemiddelde oefentijd van 26 minuten per week. Dit is een mooie stap vooruit ten opzichte van 2024. Het overleg dat vorig jaar plaatsvond, lijkt dus wel wat effect te hebben gehad, al zien we het nog niet terug in de verwijzingcijfers.</p>
School B	<p>Het verwijzingspercentage bij de Poortwachter ligt op 15%. Er zijn 5 aanmeldingen gedaan en alle dossiers zijn positief beoordeeld.</p> <p>De school scoort dit jaar rood, met gemiddeld 11,7 lessen per maand en een gemiddelde oefentijd van 16 minuten per week. Dat ligt vrijwel gelijk aan vorig jaar, toen ze ook rood scoorden (12 lessen per maand, 17 minuten oefentijd). Kortom: er is niets veranderd ten opzichte van 2024.</p> <p>Er is vorig jaar geen gesprek geweest met de Poortwachter en de ondersteuningsspecialist. Juist daarom is het belangrijk om dit jaar de ondersteuningsroute écht te volgen, zodat we samen kunnen kijken wat er nodig is om deze ontwikkeling om te buigen.</p>
School C	<p>Deze school maakt geen gebruik van Bouw!, omdat de inzet van digitale middelen voor groep 5 niet past binnen hun schoolvisie.</p>

Twee jaar opeenvolgend boven de 15%

School D	<p>Gemiddeld worden er 13,9 lessen per maand gemaakt (oranje school), en gemiddeld 18 minuten oefentijd per leerling per week. De oefentijd per week zal opgeschroefd moeten worden. Wat maakt dat dit onvoldoende lukt of effectief is?</p>
School E	<p>Bouw!: Deze school maakt geen gebruik van Bouw! Wat zetten zij dan in op ON3? Hebben zij zorgen over de gehele leesontwikkeling in de middenbouw?</p>

2.3 Conclusies en acties

Op basis van de gegevens over het gebruik van Bouw! zien we een aantal duidelijke ontwikkelingen. Het overgrote deel van de scholen blijft actief met Bouw!: 92% (102 van de 111 scholen) werkt in 2025 met het programma. Toch schuift er iets in de intensiteit. Het aantal scholen dat 24 lessen of meer per maand maakt, daalt van 15% naar 13%, terwijl ook het aandeel scholen dat minder dan 13 lessen per maand maakt, iets afneemt (van 30% naar 26%). Dit betekent dat de grootste beweging in het *middengebied* zit, met meer scholen die wisselend of matig intensief werken.

Daarnaast valt op dat een kleine, maar groeiende groep scholen helemaal niet meer met Bouw! werkt: een stijging van 3% naar 4%. Ook zijn er drie scholen die in 2025 geen enkele activiteit hebben laten zien). Het blijft dus belangrijk om zicht te houden op deze afhakende groep.

Verder zien we een toename van het aantal 'oranje' scholen: deze komen zowel uit de groene als uit de rode categorie. Dat laat zien dat scholen wél bewegen, maar dat de inzet nog niet altijd stabiel of voldoende intensief is.

Lexima heeft een groep scholen die twee jaar achter elkaar rood hebben gescoord en daarom als hoog-prioritair zijn aangemerkt. Voor de voorjaarsvakantie wordt er contact opgenomen om samen in gesprek te gaan. Tijdens dit overleg wordt bekeken of Bouw! nog steeds passend is, of dat de school misschien met een andere ondersteuningsmethode op niveau 3 naar tevredenheid werkt.

De besturen waar scholen meerdere jaren achtereen opvallen:

- PCBO Amersfoort: bij dit bestuur zien we meerdere scholen die over een langere periode extra aandacht vragen vanwege terugkerende patronen in de resultaten.
- AnnoNu: ook hier zijn er diverse scholen die regelmatig als opvallend uit de analyses komen.
- Het Sticht: bij dit bestuur betreft het één school die al langere tijd in het oog springt.

Deze observaties nemen we mee in de bestuursanalyses. Opvallend is dat het aantal scholen op de lijst met hoge prioriteit is afgenomen: waar het er in 2024 nog twintig waren, zijn dat er in 2025 vijftien. Hiermee lijkt er een positieve ontwikkeling zichtbaar, maar blijvende aandacht en gerichte ondersteuning blijven noodzakelijk om verdere verbetering te realiseren.

3 Ontwikkelingen en voortgang doelstellingen

Poortwachtersfunctie

Een sterke dyslexiezorgketen vraagt om duidelijke keuzes in kwaliteit, kosten en innovatie. Door ieder jaar te evalueren en nieuwe doelen te formuleren, zorgen we ervoor dat onze ondersteuning blijft aansluiten bij wat leerlingen écht nodig hebben. In dit hoofdstuk kijken we terug op de gestelde doelen en brengen we de belangrijkste signalen en ontwikkelingen samen.

De eerdere norm van 3,6% voor Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED) wordt ter discussie gesteld; deze was gebaseerd op onderzoek uit 2005 en lijkt niet meer aan te sluiten op de huidige manier van diagnosticeren. Sinds 1 januari 2022 werken we met het nieuwe diagnostiekprotocol PDDB 3.0, waarin voor Ernstige Dyslexie (ED) een percentage van 6,7% wordt genoemd. Het NKD geeft ons nog geen uitsluitsel over de te hanteren percentages.

In de Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie (BVRD) wordt de prevalentie van dyslexie in het algemeen ingeschat op ongeveer 7%, met een bandbreedte van 3–10%, afhankelijk van de gehanteerde criteria. Daarmee ligt de beschikbare landelijke referentie voor dyslexie en ED duidelijk hoger dan de oude EED-norm.

Deze actuele percentages vormen de basis voor de evaluaties die in de volgende paragrafen worden uitgewerkt.

3.1 Stand van zaken eind 2025 per doelstelling Poortwachtersfunctie met aanbevelingen

Doelen 2025

1. *Ontwikkelen van routekaart op proces*

In deze routekaart wordt nog duidelijker beschreven hoe de Poortwachter omgaat met aanmeldingen. We scherpen dit proces verder aan om onnodige wachttijden te voorkomen en duidelijkheid naar ouders en scholen te vergroten. We gaan ook de stap zetten naar het werken met termijnen voor het schooljaar 2025/2026. Bij deze routekaart is een Visual en een begeleid schrijven opgenomen: [Gemaakt, klaar voor vormgeving](#).

2. *Het streven naar een percentage van 80% goedgekeurde aanmeldingen in alle gemeenten*

We leggen de focus op de gemeenten die daar nu onder liggen, waarbij we een onderscheid maken tussen de rode gemeenten (50% niet behaald) en de oranje gemeenten (50-80% niet behaald). Dit gaan we doen door de contactpersonen van het SWV en de besturen meer inzicht te geven en hierin meer te begeleiden. Daarnaast willen we toewerken naar het verminderen van het percentage afwijzingen op de achterstandscriteria. Dit kunnen we doen door de scholen en de collega's van het SWV meer kennis te bieden. [Behaald; geen gemeentes zichtbaar onder de ondergrens van 50%, minder gemeentes tussen 50% en 80%. Wederom een stijging in aantal goedgekeurde dossiers. De kennisoverdracht, aanscherping samenwerking richting de scholen laat wat effecten zien.](#)

3. *Besturen meer betrekken bij de ontwikkelingen en cijfers van de ketenaanpak dyslexie*

Door in 2025 te werken aan bestuur analyses en aandacht te vragen bij de A.L.V. kunnen we bij de bestuurders de kennis en het inzicht vergroten. Dit kan ons helpen om meerdere 'kleinere' doelen in deze analyse te behalen (scholen met hoog verwijzingspercentage, scholen met laag verwijzingspercentage, gemeenten met oplopende verwijzingscijfers, gebruik van Bouw! etc.). [Behaald, informatieoverdracht gedaan bij de ALV. Ook is er contact met een aantal kwaliteitsmedewerkers van besturen en is de afspraak gemaakt om bestuursanalyses met hen te delen vanaf 2026. Dit gaat om de besturen: PCBO Amersfoort/ Cordeo/ AnnoNu/Het Sticht/STEV en Meerkring. Komend jaar zullen we weer gericht de aandacht vragen aan de overige besturen via onder meer de bijeenkomsten van kwaliteitsmedewerkers.](#)

4. *Leerlingaantallen aanscherpen en aanpassen.*

We hebben blijvende aandacht nodig voor de passende verwijzingspercentages bij de landelijke en wetenschappelijke normen. Ook is het verstandig om naast te veel verwijzende scholen ook grip te houden op de niet- of laag verwijzende scholen. Hiervoor is het van belang dat we met de juiste leerlingaantallen werken. Dit lukt al goed voor de scholen binnen ons SWV, maar voor de scholen die hierbuiten vallen én de SO-, en SBO-scholen is meer actie nodig. De werkwijze hiervoor in de tool moet komend jaar beter afgestemd en vastgelegd worden. [Behaald; De kerntaken zijn vastgelegd bij het bestuurskantoor van SWV de Eem; in de jaarplanning zijn 2 momenten opgenomen voor het registreren en verzamelen van de juiste, actuele gegevens.](#)

3.2 Samenvatting en conclusies

De Poortwachtersfunctie laat in 2025 een stabiel beeld zien in het totaal aantal aanmeldingen (378), vergelijkbaar met voorgaande jaren (2023: 375, 2024: 363). Hoofdmeetmomenten in januari en juni/juli blijven dominant, terwijl overige maanden laag blijven – een positief signaal dat pieken buiten deze momenten worden voorkomen.

Gemeentelijke trends

- Daling/stabiliteit: Baarn, Soesterberg, Eemnes, Leusden, Hoogland en Achterveld sluiten goed aan bij de doelstellingen.
- Groei: Amersfoort, Soest, Bunschoten en Hooglanderveen vragen aandacht om instroom te blijven clusteren rond hoofdmeetmomenten.

Kwaliteit van aanmeldingen

Alle gemeenten voldoen aan de minimale norm ($\geq 50\%$). Het streefdoel van $\geq 80\%$ wordt in meerdere gemeenten gehaald, maar grote gemeenten zoals Amersfoort en Bunschoten blijven net onder dit niveau. Leusden en Bunschoten zijn het meest opvallend en vragen om meer ondersteuning. Hoofdreden voor afwijzing blijft onvoldoende bewijs voor achterstand en hardnekkigheid (97% van afwijzingen).

Zorgaanbieders

RID blijft de meest gekozen aanbieder met een lichte stijging. Opdidakt en ECLG laten een dalende trend zien, terwijl Stichting Taalhulp groeit. Kleine aanbieders blijven stabiel laag.

Verwijzingcijfers

Als we de cijfers van de afgelopen drie jaar naast elkaar leggen, zien we een overwegend stabiel beeld, met alleen kleine verschuivingen. Dat laat zien dat scholen redelijk constant blijven in hoe vaak ze aanmelden. Ook het verwijzingspercentage naar onderzoek volgt deze lijn. Hoewel het om kleine verschillen gaat, ligt de percentage verwijzingen van onze regio nog steeds boven de NKD-richtlijn van ongeveer 7%. Die norm gebruiken we als referentiepunt, omdat er nog geen nieuw landelijk cijfer beschikbaar is.

Tool Dyslexie en wachttijden

Het afgelopen jaar is er nog eens meer geïnvesteerd in de tool. Het gebruikersgemak is vergroot, de Poortwachters kunnen meer handelingen zelf doen, de kleuren zijn aangepast naar de huisstijl van het SWV en de Tool is mobielvriendelijk gemaakt.

Samenwerking ketenpartners

Het afgelopen jaar stond in het teken van het herschrijven van het kernconvenant, waarvan de eerste versie uit 2018 komt. Het convenant is herschreven en opnieuw vastgesteld. De samenwerking met de ketenpartners binnen de dyslexietafel is stabiel en voelt steeds meer als een gedeelde verantwoordelijkheid. Iedereen pakt daarin zijn eigen deel op, en we kijken samen hoe we de overlegmomenten cyclischer en effectiever kunnen organiseren. In 2026 gaan we gericht verder met het uitwerken van een duidelijke jaarcyclus, waarin staat wie wanneer wat oppakt en hoe dit aansluit op andere lopende acties. Zo kunnen we afspraken beter borgen. Ook de samenwerking tussen de

gemeenten en het SWV is verder versterkt. Voor 2026 ligt de ambitie om gezamenlijk analyses en rapportages vorm te geven, zodat we elkaar inhoudelijk nog beter kunnen versterken.

Specifieke onderwerpen

Dit jaar hebben we een themabijeenkomst georganiseerd over NT2 en dyslexie. We hebben daarbij zo'n tien scholen bereikt en samen met aanbieders, gemeenten en de Poortwachters kennis gedeeld, van elkaar geleerd en vooral ook goed kunnen netwerken. Begin 2025 is daarnaast een bijeenkomst georganiseerd voor aanbieders die niet deelnemen aan de dyslexietafel. Op deze manier zorgen we ervoor dat ook zij de juiste informatie krijgen, gericht vragen kunnen stellen, opvallendheden kunnen delen en kunnen leren van anderen. Het helpt ons bovendien om zicht te houden op mogelijke nieuwe leden voor de dyslexietafel, en op het vervangen of rouleren van deelnemers wanneer dat nodig of wenselijk is.

Bouw!

In 2025 bleef het overgrote deel van de scholen werken met Bouw!, al zien we binnen die groep wel verschuivingen in hoe intensief het programma wordt ingezet. Het aantal scholen dat heel veel lessen maakt, neemt iets af, maar ook het aantal scholen dat juist heel weinig doet, daalt. Daardoor groeit vooral het middengebied. Tegelijkertijd zien we dat er iets meer scholen zijn die in de 'oranje' categorie terechtkomen en dat er opnieuw een kleine toename is van scholen die helemaal stoppen met Bouw!. Kortom: Bouw! blijft stevig ingebed in de regio, maar de mate van inzet verschilt steeds meer. Daar ligt nog winst in het blijven stimuleren van consistent gebruik.

3.3 Vervolgacties en verbeterpunten

Doel 1 — Een onderzoekende en samenwerkende keten creëren

Van informeren naar samen onderzoeken en samenwerken

In 2026 versterken we structureel de samenwerking tussen gemeenten, onderwijs, zorgaanbieders en andere SWV's door de dyslexietafel om te vormen tot een onderzoekend en kennisdelend overleg.

- De dyslexietafel volgt een vaste cyclus, gebaseerd op de in 2025 opgestelde inhoudelijke jaarstructuur.
- Minimaal 3 dyslexietafels hebben een interactieve, onderzoekende werkvorm (bijv. casuïstiek, data-analyse, gedeelde probleemsituaties).
- Minimaal 2 themabijeenkomsten worden georganiseerd én geregistreerd (deelnemers, opbrengsten, vervolgacties).
- Minstens twee samenwerkingen met andere gemeenten of SWV's worden vastgelegd (bijv. uitwisseling bestuurlijke afspraken, good practices of gezamenlijke werkbezoeken).
- Evaluatie eind 2026: partners ervaren aantoonbaar meer gezamenlijke verantwoordelijkheid, meer kennisdeling en betere onderlinge aansluiting (gemeten via korte enquête of plenaire evaluatie).

Doel 2 — Preventieve ondersteuning verbeterd, verbreed en toekomstbestendig inzetten

Een gedragen preventief leesondersteuningsplan vanaf 2027

In 2026 evalueren we de inzet van *Bouw!* (Lexima) en verkennen we aanvullende preventieve initiatieven om te komen tot een gericht plan voor preventieve ondersteuning per juli 2027.

- Er wordt een regiobrede evaluatie uitgevoerd van de huidige inzet van *Bouw!* (bereik, uitvoerbaarheid, effect, knelpunten; input van scholen en aanbieders).
- Minstens twee alternatieve of aanvullende initiatieven worden onderzocht (bijv. andere preventietools, laagdrempelige leesinterventies, naschoolse oefenvormen).
- Eind 2026 ligt er een concreet implementatieplan voor 2027 met afspraken over:
 - realistische uitvoerbaarheid op scholen;
 - toegankelijkheid voor alle leerlingen;
 - aansluiting bij landelijke richtlijnen voor verwijscijfers;
 - benodigde middelen, monitoring en rolverdeling.
- Evaluatie eind 2026: inzicht in effectiviteit en haalbaarheid van preventieve inzet én een regionaal gedragen besluit over vervolgstappen.

Doel 3 — Gerichte ondersteuning voor scholen met opvallende verwijspatronen

Gerichte sturing op veel- én niet-verwijzende scholen. In de jaarcyclus opnemen wat we van de externe en interne Poortwachter mogen verwachten: wanneer wordt jaarrapportage doorgesproken, PW zoekt extra uit rond veel verwijzende scholen, zorgt voor info-pakket niet verwijzende scholen etc.

In 2026 versterken we de ondersteuning aan scholen met opvallende verwijscijfers (hoog of nul) om de kwaliteit van leesonderwijs én de inzet van de keten te verbeteren.

- We maken twee keer per jaar een geactualiseerde analyse van de verwijscijfers per school, inclusief dossierkwaliteit en inzet van preventie.
- Minimaal 5 scholen met opvallende patronen (veel of geen verwijzingen) worden actief benaderd voor een verdiepend gesprek.
- Voor elke betrokken school wordt een verbeterplan of borgingsplan opgesteld (gericht op: leesbeleid, preventie, dossierkwaliteit, ondersteuning voor individuele leerlingen).
- Evaluatie eind 2026:
 - duidelijker inzicht in oorzaken achter de verwijspatronen;
 - zichtbare verbetering bij ten minste 50% van de deelnemende scholen (bijv. completere dossiers, passendere verwijzingen, betere preventieve inzet).

Bijlage 1: Kwaliteitskaart Ondersteuning SWV – Route ED

Met als doel het eenduidig handelen van de ondersteuningsspecialisten te bevorderen

Verantwoordelijke	Maddy Lafforest
Opgesteld op datum	15-11-2023
Vastgesteld op datum	30-01-2024
Evaluatie op datum	30-01-2025

Doel

In onze regio willen wij het percentage dyslexieverklaringen terugdringen naar de wetenschappelijke norm van 6,7%. Ook willen wij het risico op laaggeletterdheid verminderen (onderzoek PISA-2022). Ondersteuningsspecialisten weten hoe ze scholen kunnen ondersteunen als zij opvallend zijn bij analyses van de ED-Route.

Achtergrond

Sinds 2018 verzorgt Samenwerkingsverband de Eem (SWV de Eem) 'de Poortwachtersfunctie' voor dyslexiezorg in de zorgregio Amersfoort. Dit betekent dat een aanmelding voor onderzoek naar ernstige dyslexie (ED) alleen kan lopen via Dyslexie SWV de Eem. Vanuit deze Poortwachtersfunctie wordt de aanmelding, dat door ouders en school wordt verzonden, bekeken en wordt hierop een bindend advies gegeven.

Sinds juni 2017 biedt SWV de Eem Bouw! aan, voor alle scholen die vallen onder SWV de Eem met als hoofddoel het percentage dyslexieverklaringen terug te dringen naar de wetenschappelijk verwachte 6,7%.

Pisa 2022 heeft onderzoek gedaan naar de prestaties van 15-jarige leerlingen op het gebied van wiskunde, lezen en natuurwetenschappen. De uitkomsten van het leesonderzoek zijn zorgwekkend. Nederlandse leerlingen scoren lager dan alle voorgaande jaren en voor het eerst ook lager dan in de 15 EU-landen. Bijna een kwart van 15-jarigen leerlingen leest niet op het niveau dat nodig is om goed te kunnen functioneren op school of in de maatschappij.

“Leesvaardigheid is het begrijpen van, gebruiken van, evalueren van, reflecteren op en omgaan met teksten om je doelen te bereiken, je kennis en potentieel te verruimen en deel te nemen aan de maatschappij”.

SWV de Eem werkt met ondersteuningsspecialisten. Zij zijn contactpersonen van de aangesloten scholen en hebben veelal contacten met de besturen. SWV de Eem werkt met een interne en een externe Poortwachter. Zij analyseren twee keer per jaar verschillende data om trends te keren, te voorspellen en zij stellen (tussen)doelen om zo het percentage dyslexieverklaringen terug te dringen en het risico op laaggeletterdheid te verminderen. De opgehaalde data bestaan uit:

- Informatie vanuit de tool dyslexie
- Informatie vanuit de externe Poortwachter na contacten met scholen
- Informatie vanuit de gemeente
- Informatie vanuit de aanbieders

Handelen van de onderwijsondersteuner

Twee momenten per jaar worden de analyses ED gedeeld in het team van het SWV.

- Kalenderjaar; jaarmeting; medio februari

- Schooljaar; tussenmeting: medio september

Hierbij wordt een lijst van 'opvallende scholen' gedeeld met de ondersteuningsspecialisten. Deze scholen kunnen opvallen om verschillende redenen:

- 1) Zij laten een hoog verwijzingspercentage zien (boven de 15%)
- 2) Zij laten geen verwijzingspercentage zien
- 3) School gaat opvallend om met het gebruik van het programma Bouw!
- 4) De school valt op bij de (externe) Poortwachters: hoog percentage afgewezen aanmeldingen, opvallendheden in het gehele leesniveau van een groep/groepen, school vraagt 'veel', eerdere negatieve trends

De volgende route wordt ingezet:

	Poortwachter	Ondersteunings-specialist	Ondersteunings-specialist + poortwachter
Trend: De school is 2x achtereenvolgend opvallend	De Poortwachter neemt contact met de IB'er van de school en bespreekt de opvallendheden. Samen proberen zij zicht en grip te krijgen op de zorgen. Dit wordt genoteerd in het document opvallende scholen.	De ondersteunings-specialist wordt geïnformeerd.	
Doorgezette trend: De school is 3x achtereenvolgend opvallend	De Poortwachter heeft de afgelopen periode meer zicht gehouden op de opvallende school en opmerkingen bijgehouden in het document van de opvallende scholen. Zij informeert de school dat de trend helaas niet is gekeerd en dat de ondersteunings-specialist wederom betrokken zal worden, indien nodig voorziet zij de school nogmaals van tips en adviezen	De ondersteunings-specialist krijgt via de (interne) Poortwachter informatie over de zichtbare negatieve trend en gaat hiermee in gesprek met de school. Samen maken zij afspraken, deze koppelen zij terug aan de Poortwachter zodat dit kan worden meegenomen in het document van de opvallende scholen	De ondersteunings-specialist en de Poortwachter koppelen tussentijds aan elkaar terug hoe de afspraken verlopen, dit is op initiatief van de ondersteunings-specialist
Zorgelijke trend: De school lijkt na 3 meetmomenten de negatieve trend niet te kunnen keren	De Poortwachter blijft de school aangeven dat het niet lukt om de trend te keren. Alle ingediende dossiers van de school worden	De ondersteunings-specialist gaat in gesprek met de school waar ook de schoolleider bij aanwezig is, hier haakt	De interne Poortwachter informeert het bestuur van de school over de zorgelijke

	<p>met meer zorgvuldigheid gescreend, hierbij wordt er nauwkeurig gekeken naar het leesniveau van de gehele groep. Het risico op meer negatief beoordeelde aanmeldingen is groot. Zij informeert de school en de ondersteunings-specialist hierover.</p>	<p>de interne Poortwachter bij aan (indien wenselijk). Samen kijken ze naar mogelijke extra ondersteuning om het tij te keren. Zo kan de ondersteunings-specialist/ interne Poortwachter samen met de school het algehele leesniveau onder de loep nemen en samen een plan opstellen. Ook kan een eerstvolgende ED ondersteuningsroute samen uitgezet worden.</p>	<p>trend en de al ondernomen acties</p>
--	--	---	---

Formats/verwijzingen

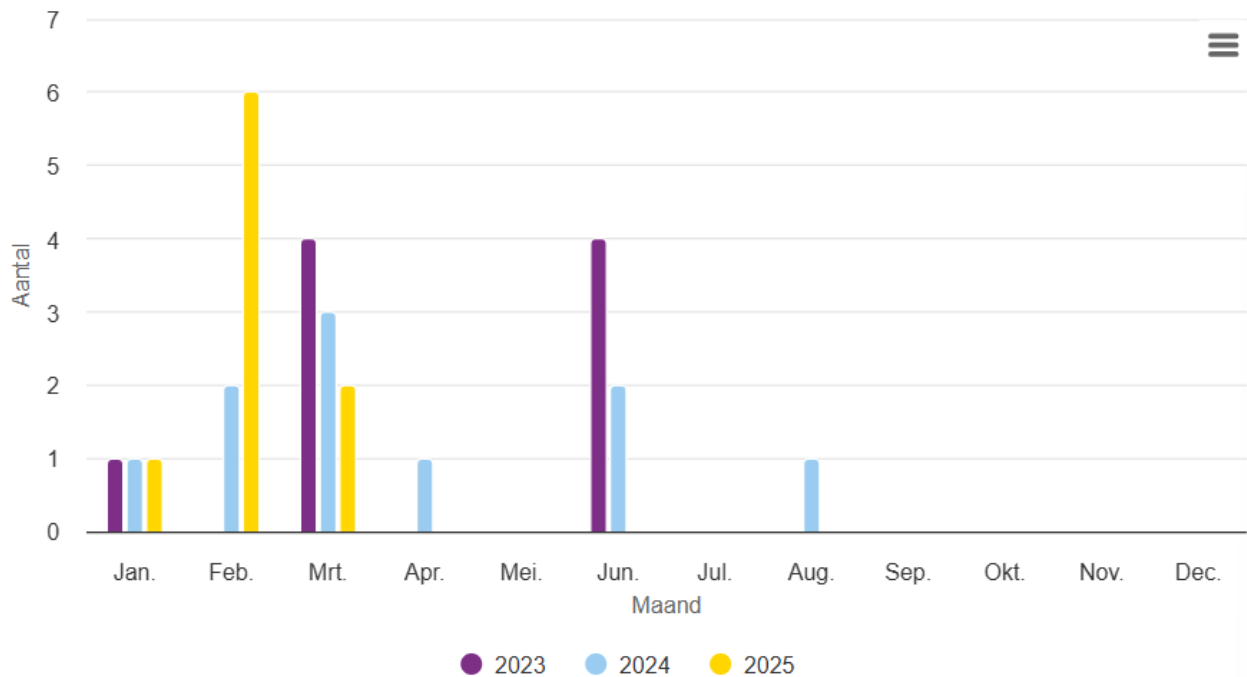
[Kwaliteitskaart Dyslexie .docx](#)

[Interne kwaliteitskaart samenwerking SWV de Eem - Lexima.docx](#)

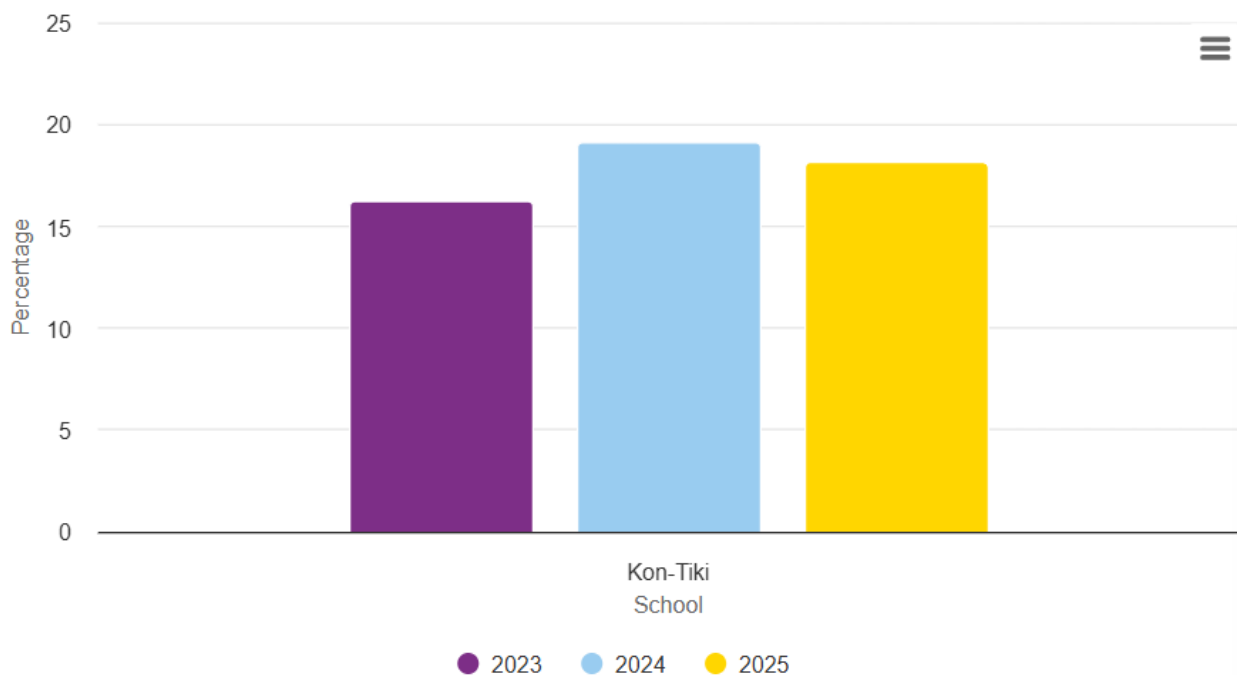
Bijlage 2: analyse van de opvallende scholen

School A

Aantal aanmeldingen per maand | filter School

Reguliere scholen met een verwijsperscentage boven de 15% | filter School

Conclusie en advies Poortwachter

De school heeft in 2025 negen aanmeldingen gedaan. De school laat meerdere jaren opéenvolgend een hoog verwijzingspercentage zien. In december 2024 heeft een eerste overleg plaatsgevonden met de school en de betrokken ondersteuningsspecialist

Een aantal opvallendheden uit de analyse:

- Bouw! wordt onvoldoende juist ingezet en heeft nu geen toegevoegde waarde (gem. 13 minuten per week per leerling).
- Er zijn niet altijd duidelijke pieken te zien rond de hoofdmeetmomenten
- Er is wel meer stabiliteit zichtbaar in het aantal goedgekeurde dossiers
- Contact met Lexima is niet stabiel, de vragenlijst is niet ingevuld
- Hoe staat het met de leesresultaten voor de gehele groep in de groepen 3,4 en 5?

De school geeft aan te worstelen met de inzet van de juiste ondersteuning op ON4. Zij maken naast Bouw! gebruik van Connect lezen. Ook hebben ze te maken gehad met wisselingen en andere prioriteiten. Dit jaar staan de kernvakken technisch lezen en spelling als speerpunt.

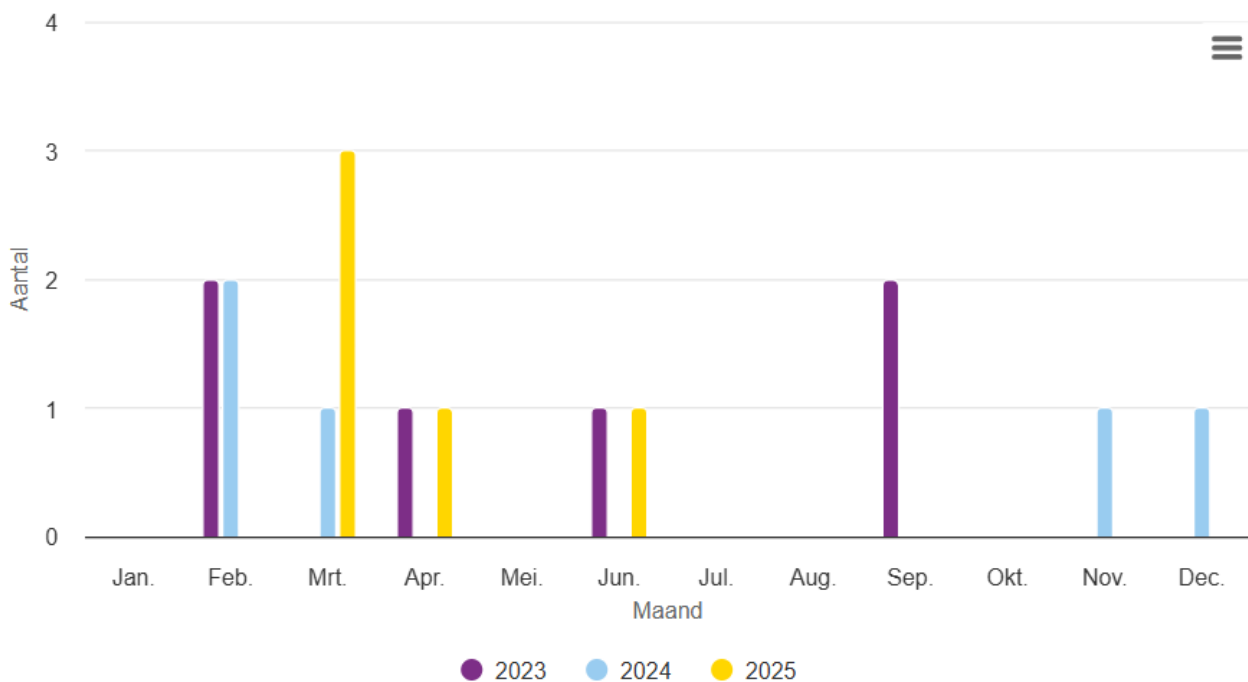
In het gesprek wordt het volgende afgesproken:

- De ondersteuningsspecialist vanuit het SWV kan meedenken als er meer nodig is.
- School legt contact met Lexima om verder te kijken naar gebruik van BOUW!
- De Poortwachters worden op de hoogte gesteld van deze afspraak en houden rekening met de verbeterslag die de school probeert te maken, indien nodig wordt er gekeken naar de leesopbrengsten van de gehele groep.
- Bij volgende analyses zal de interne Poortwachter de school en de betrokken ondersteuningsspecialist op de hoogte stellen.

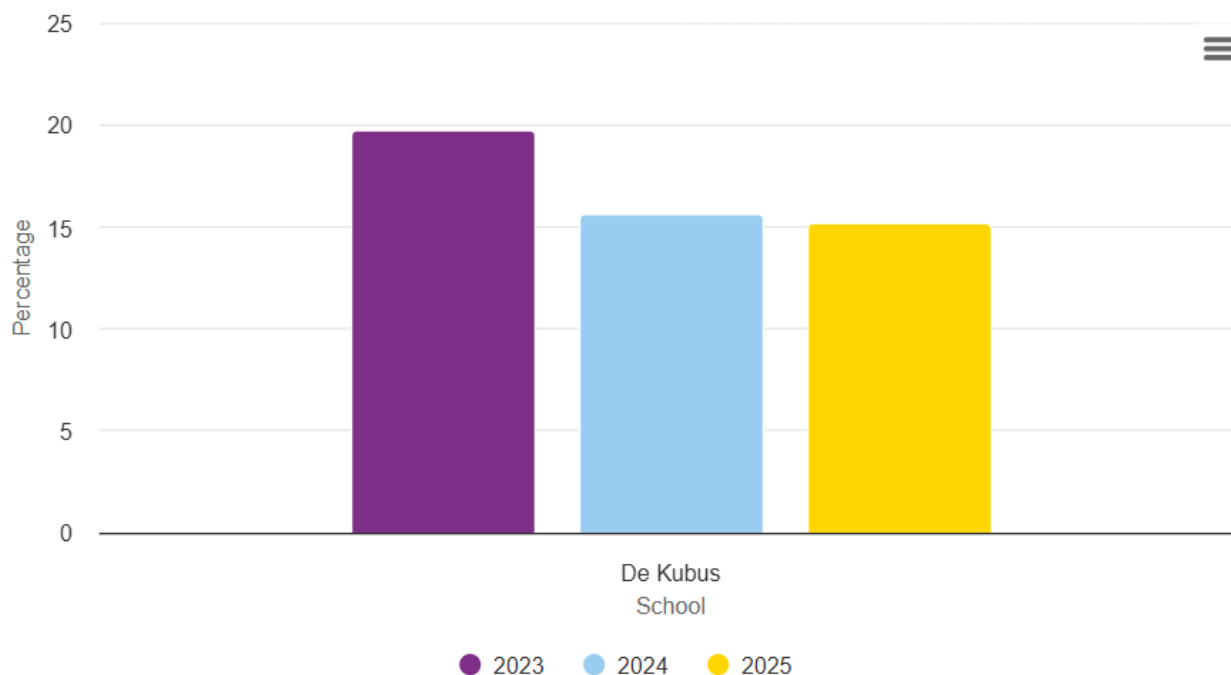
Graag deze school in 2025 ondersteunen bij de gemaakte afspraken.

School B

Aantal aanmeldingen per maand | filter School

Reguliere scholen met een verwijfspercentage boven de 15% | filter School

Conclusie en advies Poortwachter

De school heeft in 2025 vijf aanmeldingen gedaan. De 2 voorgaande jaren komen we op eenzelfde aantal. In 2023 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de school, interne Poortwachter en de betrokken ondersteuningsspecialist. In dit overleg zijn een aantal opvallendheden gedeeld.

- Bouw! wordt onvoldoende juist ingezet en heeft nu onvoldoende toegevoegde waarde (gem. 20 minuten per week per leerling).
- Er zijn niet altijd duidelijke pieken te zien rond de hoofdmeetmomenten
- Er is onvoldoende stabiliteit in de goedgekeurde dossiers. De criteria van achterstand kan niet bij alle dossiers aangetoond worden
- Contact met Lexima is niet stabiel
- Hoe staat het met de leesresultaten voor de gehele groep in de groepen 3,4 en 5?

De school geeft aan ook andere methodieken in te zetten voor ondersteuningsniveau 3, maar wel gericht zouden willen kijken hoe Bouw! beter ingezet kan worden. Binnen de schoolpopulatie en het bedienen van verschillende locaties zien zij moeilijkheden bij het juist implementeren van Bouw!

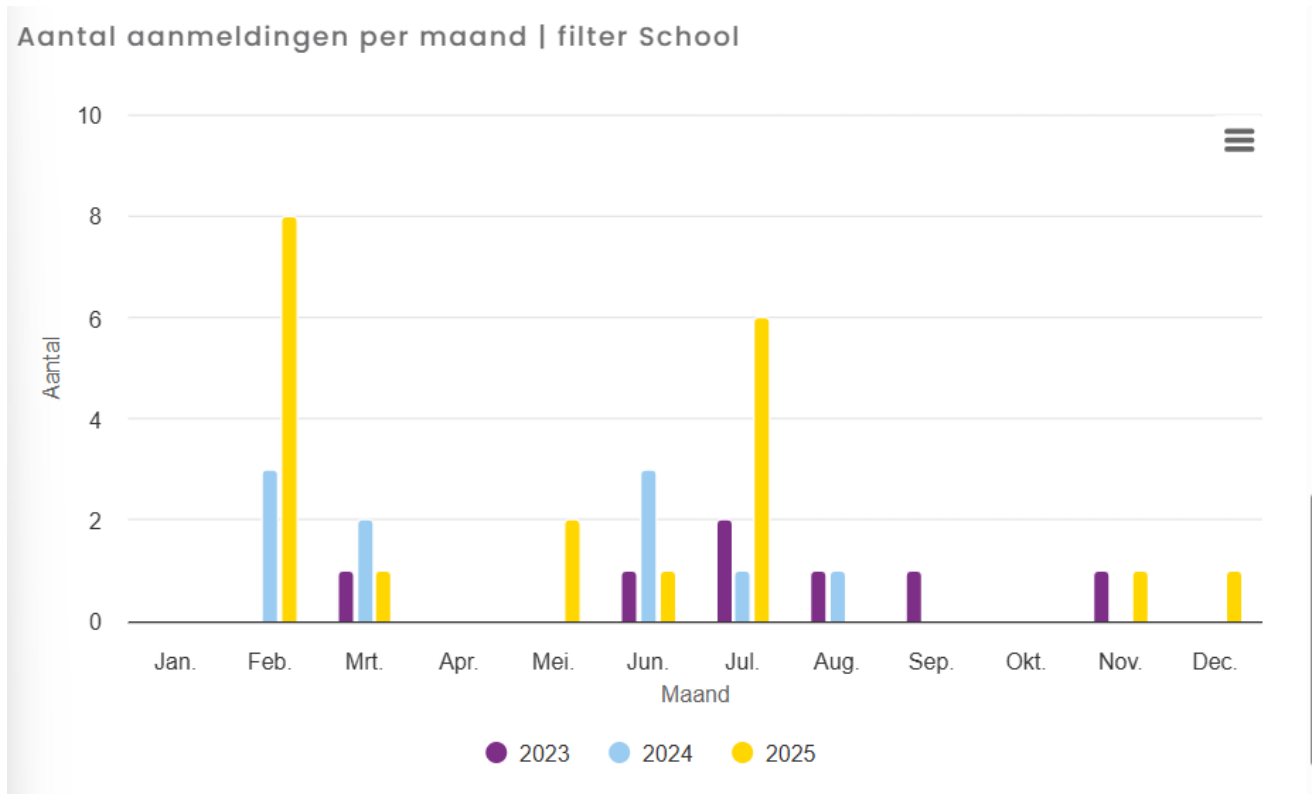
In het gesprek wordt het volgende afgesproken:

- De Poortwachter houdt het aantal aanmeldingen van de school in de gaten en ondersteunt indien wenselijk extra vooraf. Dit heeft als doel om toe te werken naar volledige aanmeldingen die passen binnen de gestelde criteria van het NKD. In 2024 zijn alle dossiers positief beoordeeld en de Poortwachter heeft geen specifieke opvallendheden waargenomen
- De school kijkt naar de mogelijkheden voor de inzet van Bouw! Zij leggen waar mogelijk contact met andere scholen die dezelfde worstelingen hebben rondom de schoolpopulatie. Hier kan ook Lexima verder in ondersteunen. Dit lijkt niet gelukt, in 2024 in de gemiddelde werktijd met Bouw! verder gezakt naar 17 min gemiddeld per week.

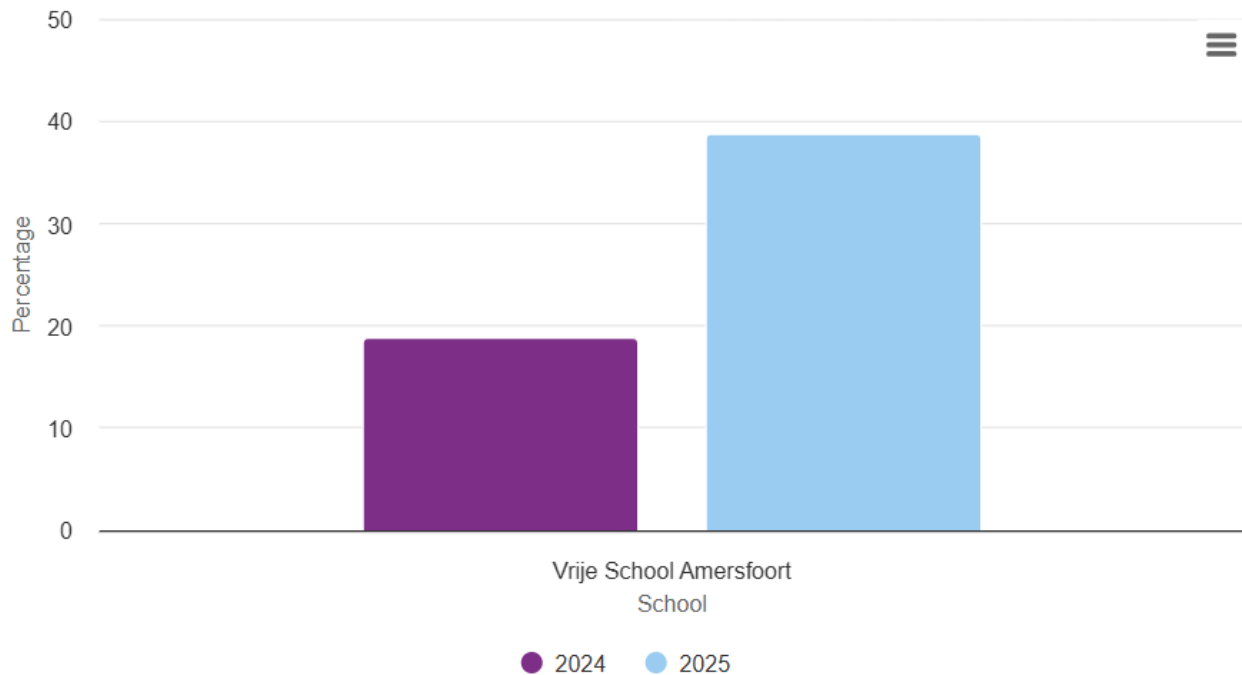
- De ondersteuningsspecialist en de school kijken naar de leesgemiddelden in de groepen 3, 4 en 5. De interne poortwachter heeft onvoldoende zicht of dit gelukt is. Nu er weer een wissel heeft plaatsgevonden lijkt het verstandig om nog eens met school te kijken naar de gehele leesontwikkeling in de middenbouw.

Graag maken we weer een afspraak met de betrokken ondersteuningsspecialist en de school. Mogelijk zal vanaf nu door de Poortwachter ook een groepsgemiddelde opgevraagd worden bij aanmeldingen.

School C

Reguliere scholen met een verwijzingspercentage boven de 15% | filter School

Conclusie en advies Poortwachter

De school heeft in 2025 twintig aanmeldingen gedaan. Vorig jaar was er een afname te zien in het aantal aanmeldingen maar in 2025 zien we weer een verwijzingspercentage van boven de 15%. In 2025 is 1 dossier negatief beoordeeld omdat de achterstand onvoldoende kon worden aangetoond. 2 aanmeldingen zijn nog in behandeling. In 2025 zijn er fors meer aanmeldingen waargenomen en laat de school een verwijzingspercentage zien van 39%, dit ligt ver van de 7% af die wij vanuit de NKD-richtlijnen aanhouden.

In 2023 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de school, interne Poortwachter en de betrokken ondersteuningsspecialist. In dit overleg zijn een aantal opvallendheden gedeeld.

- Bouw! wordt niet ingezet i.v.m. de visie van de school
- Er zijn niet altijd duidelijke pieken te zien rond de hoofdmeetmomenten
- Er is onvoldoende stabiliteit in de goedgekeurde dossiers. De criteria van achterstand kan niet bij alle dossiers aangetoond worden
- Hoe staat het met de leesresultaten voor de gehele groep in de groepen 3,4 en 5?

In het gesprek is het volgende afgesproken:

- De Poortwachter houdt het aantal aanmeldingen van de school in de gaten en ondersteunt indien wenselijk extra vooraf. Dit heeft als doel om toe te werken naar volledige aanmeldingen die passen binnen de gestelde criteria van het NKD. In 2024 zijn alle aanmeldingen positief beoordeeld en de Poortwachter heeft geen specifieke opvallendheden waargenomen.
- De Vrije school kijkt naar de inzet op ON3. Zij laten geen consistent beeld zien in de opbouw van ondersteuningsniveaus.
- De ondersteuningsspecialist en de school kijken naar de leesgemiddelden in de groepen 3, 4 en 5. De interne poortwachter heeft onvoldoende zicht of dit gelukt is. Nu er weer een wissel heeft

plaatsgevonden lijkt het verstandig om nog eens met school te kijken naar de gehele leesontwikkeling in de middenbouw.

Graag maken we weer een afspraak met de betrokken ondersteuningspecialist en de school. Mogelijk zal vanaf nu door de Poortwachter ook een groepsgemiddelde opgevraagd worden bij aanmeldingen.

Bijlage 3: Kwaliteitskaart ON3 Risicolezers; inzetten van Bouw! en gebruik van de Tool Dyslexie van SWV de Eem

Verantwoordelijke	Maddy Lafforest
Opgesteld op datum	15-11-2023
Vastgesteld op datum	30-01-2024
Evaluatie op datum	30-01-2025

Doel

Het gebruikersgemak en effectiviteit van Bouw! en de tool dyslexie vergroten.

Achtergrond

Wanneer de lees- en/of spellingontwikkeling stagneert ondanks kwalitatief goed leesonderwijs (ondersteuningsniveau 1) en extra begeleiding (ondersteuningsniveau 2), moet een specifiekere interventie (ondersteuningsniveau 3) worden geboden, in afstemming met de lees- en spellingspecialist van de school. Deze interventie is gericht op de individuele ondersteuningsbehoeften van een leerling en is speciaal afgestemd op diens hiaten in de lees- en/of spellingontwikkeling. Daarbij vormen de leerlijnen van het onderwijsaanbod de leidraad. De interventie moet bij deze leerlijnen en doelen aansluiten, zodat specifieke achterstanden worden ingehaald en de leerling mee kan komen met het lesprogramma in de klas. Om de scholen binnen onze regio hierbij te ondersteunen heeft SWV de Eem het programma Bouw! ter beschikking gesteld. Deze interventie is in dit stadium gericht op het voorkomen van grotere achterstanden.

Als deze vooruitgang uitblijft kan er mogelijk sprake zijn van dyslexie. Voor ernstige dyslexie is behandeling mogelijk, gefinancierd vanuit de jeugdwet. Om in aanmerking te komen voor vergoede behandeling kunnen ouders samen met school het leerlingendossier aanbieden ter screening bij de Poortwachter van SWV de Eem.

Tips en adviezen voor scholen

Gebruik van het interventieprogramma Bouw!

Doel	Handelingswijze
Oefentijd optimaliseren	<ul style="list-style-type: none"> • School stelt een duidelijk beleid op voor het werken met Bouw! en maakt gebruik van een Bouw!-coördinator. • Inzetten tutoren (leerlingen, vrijwilligers, stagiaires) • Ouders de mogelijkheid bieden om op school te oefenen met hun kind. • Een doorgaande lijn in de school creëren waarbij gelijktijdig wordt gewerkt aan het leesonderwijs zodat de inzet van tutoren makkelijker wordt.
Frustratie bij leerling voorkomen of verminderen indien voortgang traag verloopt	<ul style="list-style-type: none"> • Effectief gebruik maken van vroegtijdige inzet; doorgaande lijn voorschools – basisschool. Effecten en interventies VVE programma. Thuisomgeving stimuleren om taalrijker te worden door bijv. de inzet van de Voorleesexpress, initiatieven in de wijk (bieb, ABC,

	<p>Buurt33, Welzin, Balans), interventies in <u>eigen</u> taal stimuleren zoals voorlezen en taalspelletjes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bouw! integreren in andere lessen door gebruik te maken van dezelfde doelen, woorden en plaatjes. • Vroegtijdige inzet waarbij Bouw! als kapstok gebruikt kan worden in de kleutergroepen. De doelen van de lessen worden vertraagd en spelenderwijs aangeboden en komen klassikaal terug in meerdere spelvormen (kleien, stempelen, woordenschat etc.). • Inzetten van een beloningssysteem om voortgang te visualiseren en successen te vieren. • Begeleiding van andere leerlingen motiveert meestal meer. • Gebruik maken van ‘derden’ zoals logopedist waarbij onderdelen terug kunnen komen en beter herkend worden.
Betrokkenheid ouders/ begeleiders vergroten	<ul style="list-style-type: none"> • Vroegtijdige inzet organiseren als het kwetsbare leerlingen betreft (zie punt hierboven: effectief gebruik maken van vroegtijdige inzet). • Ouderbijeenkomst organiseren zodat er een goede informatieoverdracht is voor het doel en de werkwijze van dit interventieprogramma. • Inzetten van werkinstructies, gebruik maken van filmpjes (Lexima) en stappenplannen zodat ouders/begeleiders beter kunnen ondersteunen (vormgeven van beleid). • Monitoring van voortgang, deze geregeld bespreken met ouders en andere betrokkenen. Door planmatig te werken (bijv. via topdossier) creëer je een meer optimale samenwerking. • Mogelijkheden bieden tot oefenen op school. • Een contactpersoon toewijzen, zoals een Bouw!-coördinator.

Gebruik van de Tool Dyslexie van SWV de Eem

Doel	Handelingswijze
Stappen doorlopen van de Tool zonder tijdverlies	<ul style="list-style-type: none"> • Met ouders afstemmen wanneer zij een aanmelding uitzetten en of zij hierbij ondersteuning nodig hebben. • De mogelijkheid bieden om de vragenlijsten samen in te vullen op school. • Tijdswinst en effectieve doorloop is mogelijk indien er een Bouw!-coördinator is aangesteld en er een gericht plan is gevolgd bij ondersteuningsniveau 3.